

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om virkesmätning, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 8 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 140, vilken hänvisats till andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag om virkesmätning.

Med anledning av sagda proposition hava inom riksdagen väckts följande motioner, som jämväl hänvisats till andra lagutskottet, nämligen inom första kammaren

nr 317 av herr *Frändén m. fl.* och nr 323 av herr *Johan Larsson* samt inom andra kammaren

nr 562 av herrar *Aqvist* och *Nilsson* i Karlstad, nr 563 av herr *Nästund m. fl.*, nr 564 av herrar *Andersson* i Rasjön och *Hilding*, nr 575 av herr *Danielsson* och nr 576 av herr *Nordström*.

Enligt överenskommelse mellan andra lagutskottet och jordbruksutskottet hava omförmälda proposition och motioner hänskjutits till behandling i sammansatt andra lag- och jordbruksutskott.

Vad motionärerna hemställt återgives här nedan i samband med utskottets yttrande i de delar, som motionerna avse. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till motionerna.

Inledning.

Frågan om lagstiftning rörande virkesmätning väcktes ursprungligen i en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 18 november 1925 av Svenska Skogs- och flottningsarbetareförbundet, däri hemställdes, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning rörande lagligt reglerande av förfarandet vid mätning av timmer samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Denna skrivelse jämte vissa däröver infordrade yttranden överlämnades för behandling till de sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts be-

myndigande den 4 november 1927 tillkallats att inom justitiedepartementet biträda vid utredning av vissa frågor rörande ändring i flottningslagstiftningen och därmed sammanhängande ämnen. Nämnda sakkunniga avgåvo den 21 april 1928 utlåtande i ämnet, däri de förordade, att lagstiftningsåtgärder i saken ej för det dåvarande måtte företagas och att frågans återupptagande gjordes beroende av huruvida framdeles några missförhållanden av den betydelse att kunna motivera en lagstiftning påvisades.

Sedermera anhöll riksdagen i skrivelse den 15 april 1932 nr 116, med anledning av en inom riksdagen väckt motion II: 270, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om skyndsamt och allsidig utredning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet samt för riksdagen framlägga de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda.

Sedan i anledning av denna skrivelse yttranden avgivits av åtskilliga myndigheter och korporationer, förordnade Kungl. Maj:t den 20 oktober 1933 en särskild utredningsman att, i enlighet med vissa av föredragande departementschefen i anförande till statsrådsprotokollet berörda dag angivna riktlinjer, inom jordbruksdepartementet verkställa utredning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande samma dag tillkallade sedermera chefen för jordbruksdepartementet sex personer att, på kallelse av utredningsmannen, i egenkap av sakkunniga inom jordbruksdepartementet delta i överläggningar i ämnet.

Utredningsmannen och de sakkunniga, vilka antogo benämningen virkesmättningskommissionen, avlämnade till fullgörande av det dem lämnade uppdraget den 21 september 1934 betänkande med förslag till lag om virkesmätning jämte motiv ävensom förslag om anvisande av medel för bestridande av vissa organisationskostnader, som föranledas av den föreslagna lagen om virkesmätning (st. off. utr. 1934: 32).

Över betänkandet avgåvos till följd av remisser yttranden av ett stort antal myndigheter och korporationer samt enskilda skogsägare m. fl. Sedan det av kommissionen framlagda lagförslaget därpå omarbetats inom jordbruksdepartementet samt, efter det lagrådet däröver hörts, i vissa hänseenden varit föremål för ytterligare överarbetning, har förslaget, såsom förut nämnts, genom propositionen nr 140 förelagts riksdagen.

De nuvarande virkesmättningsföreningarnas organisation och verksamhet.

I propositionens motivering har föredragande departementschefen med ledning av virkesmättningskommissionens betänkande lämnat en översikt av de nuvarande virkesmättningsföreningarnas organisation och verksamhet.

Av denna översikt framgår, att för närvarande sju virkesmättningsföreningar äro verksamma i landet, nämligen Wermländska Inmättningsföreningen, Dalälvarnas Tunningsförening u. p. a., Sundsvalls Virkesmättningsförening u. p. a., Ångermanälvens Tunningsförening, Örnsköldsviks Tunningsförening, Umeå Tunningsförening och Överbottens Tunningsförening, samt att föreningarnas verksamhetsområden omfatta flertalet större vattendrag i Värmlands och Kopparbergs län samt de norrländska länen. Föreningarnas medlemmar utgöras i regel av de trävarubolag, som i större omfattning inköpa virke för förädlingsändamål inom föreningarnas verksamhetsområden. Det övervägande flertalet av dessa bolag, som i regel jämväl äro stora skogsägare, äro medlemmar i föreningarna. Undantagsvis tillhöra även enskilda större virkesköpare ifrågavarande föreningar.

Föreningarna hava till sin huvudsakliga uppgift att verkställa mätning av virke, som inköpts av föreningarnas medlemmar. Denna uppgift har i föreningarnas stadgar utformats sålunda, att det är ej blott en rätt utan även en plikt för medlem att hos vederbörande förening begära mätning av dylikt virke. Föreningarnas verksamhet är emellertid ej begränsad till mätning av medlemmarnas köpvirke. I fråga om samtliga föreningar gäller, att vederbörande medlemmar äga att genom föreningarna erhålla mätning även av sådant virke, som medlemmarna avverkat å dem tillhöriga fastigheter eller å skogar, vartill medlemmarna förvärvat avverkningsrätt.

Den mätning av virke, som ombesörjes av föreningarna, avser ej blott ett uppmätande av virkets dimensioner och en därpå grundad beräkning av virkets kubikmassa utan även i regel ett bedömande av virkets beskaffenhet. I de tunningsinstruktioner, som av de särskilda föreningarna fastställts att gälla i fråga om mätningen, meddelas ingående bestämmelser, huru de olika virkessortiment, som av respektive föreningar emottagas till mätning, skola vara beskaffade. Förekomma fel å virket, angives, i vilka fall virket skall vrakas och sålunda ej må inmätas. Medgives mätning av felaktigt virke, föreskrives — där ej felet är så obetydligt, att virket må inmätas såsom fullgott — antingen att vid beräkningen av virkets kubikmassa sådant avdrag skall göras, som svarar mot felet eller, i vissa fall, att det för virket bestämda grundpriset skall nedsättas i förhållande till den värdeminskning å virket, som föranledes av felet.

En förutsättning för att tunningsinstruktionernas bestämmelser i förenämnda avseenden skola erhålla giltighet i fråga om föreningsmedlemmarnas köpvirke är, att i köpekontrakten angående sådant virke förbehåll härom införas. Med anledning härav hava ock samtliga föreningar låtit för respektive medlemmars räkning utarbета formulär till köpekontrakt, upptagande dylika förbehåll, vilka formulär av medlemmarna användas vid inköp av virke. I fråga om vissa föreningar äro medlemmarna stadgeenligt förpliktade att använda sålunda utarbetade formulär. Beträffande de föreningar, vilkas stadgar ej innehålla bestämmelser i detta syfte, hava medlemmarna genom särskilda avtal eller annorledes förbundit sig att vid inköp av virke använda de kontraktsformulär, som respektive föreningars styrelser låtit utarbета.

Enligt stadgarna för samtliga virkesmättningsföreningar skall av sådan

förening verkställd mätning av köpvirke principiellt vara bindande för vederbörande säljare och köpare.

Den av virkesmättningsföreningarna bedrivna verksamheten har erhållit en mycket betydande omfattning. I kommissionens betänkande har å sid. 53—61 lämnats en närmare redogörelse härutinnan, till vilken redogörelse utskottet hänvisar.

Behovet av lagstiftning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet.

I fråga om behovet av lagstiftning rörande virkesmättningsföreningarnas verksamhet har *virkesmättningskommissionen* — efter erinran att virkesmättningsföreningarna i flera hänseenden befordrat en ändamålsenlig utveckling av mätningen av köpvirke inom de områden av landet, där föreningarna vore verksamma — vidare anfört:

Det vore obestriddigt, att virkesmättningsföreningarna, som nästan uteslutande vore sammansatta av större virkesköpare, utgjort ett betydelsefullt medel för tillvaratagande av dessas intressen med avseende å mätningen av köpvirke. Den starka ställning gentemot virkessäljarna, som de större virkesköparna i här avsedda trakter vunnit genom trävaruindustriens och den därmed förbundna virkeshandelns koncentration till ett mindre antal stora bolag, hade genom virkesmättningsföreningarnas verksamhet ytterligare befästats. På grund härav hade sagda föreningar i stort sett kunnat fastställa såväl efter vilka regler medlemmarnas köpvirke skulle inmätas som huru dessa regler i det särskilda fallet skulle tillämpas. Då föreningarna erhållit anslutning från det övervägande flertalet av de mera betydande virkesköparna inom ifrågavarande delar av landet, vore den mättningsverksamhet beträffande köpvirke, som de särskilda föreningarna utövade inom sina verksamhetsområden, ofta av monopolliknande karaktär. En följd härav vore, att många virkessäljare i praktiken ej kunde gentemot föreningarna hävda sina intressen i fråga om mätningen av det av dem försålda virket utan föranleddes att godtaga denna, även då mätningen enligt deras mening vore oriktig.

Då mätningen av köpvirke i realiteten innebure ett närmare bestämmande av den köpeskillning, som skulle erläggas för virket, och sålunda i lika grad berörde säljarens och köparens intressen, kunde den organisation av mätningen, som genomförts inom virkesmättningsföreningarnas verksamhetsområden och enligt vilken bestämmanderätten över mätningen i huvudsak tillkomme virkesköparna, ej anses tillfredsställande. De yrkanden, som från säljarnas sida framställts på åstadkommande av ett mera opartiskt mättningsförfarande, kunde därför ej fränkännas fog.

Med den omfattning, som handeln med virke ägde inom ifrågavarande trakter, måste det anses vara ett betydande allmänt intresse, att denna bedrevs i former, som vore ändamålsenliga och omfattades med förtroende från såväl säljarnas som köparnas sida. Detta gällde särskilt virkets mätning, vars riktiga utförande i regel krävde ett betydande mått av insikt och erfarenhet och med avseende varå meningsskiljaktigheter mellan säljarna och köparna ofta förekomme. En från teknisk och eko-

nomisk synpunkt tillfredsställande mätning av köpvirke inom dessa landsdelar torde i allmänhet ej kunna vinnas, med mindre mätningen därstädes organiserades såsom en gemensam angelägenhet för de särskilda flodområdena eller grupper av sådana. Endast på denna väg syntes kostnaderna för mätningen kunna nedbringas till önskvärd nivå samt säkerhet vinnas för mätningens riktiga och lämpliga utförande. En dylik organisation av mätningen, vilken tillika innefattade garantier, att säljarnas och köparnas intressen därvid i lika mån tillgodosåges, torde ej kunna ernås utan lagstiftningens medverkan.

I anslutning till nu angivna uttalanden av virkesmätningsskmissionen har *departementschefen* yttrat:

Den organisation för mätning av köpvirke, som genomförts i de delar av landet, där virkesmätningsskmissioner funnes, hade, såsom av kommissionens utredning framginge, haft till följd, att virkessäljarna i sagda landsdelar praktiskt taget saknade möjlighet att i fråga om mätningen göra gällande sin rätt gentemot virkesköparna. En dylik ordning vore ej förenlig med skäliga krav på rättssäkerhet. Den vore ock ägnad att skapa och vidmakthålla misstroende mellan säljarna och köparna samt hindra ett önskvärt samarbete mellan dem för virkeshandelns ändamålsenliga ordnande. Med den omfattning, som virkeshandeln ägde i berörda landsdelar, måste avhjälpandet av nämnda missförhållanden betraktas såsom en viktig angelägenhet för det allmänna. Med hänsyn härtill och då en sådan ändring i den nuvarande mätningsskmissionen, att säljarnas rätt vid mätningen effektivt skyddades, ej torde kunna ernås på frivillighetens väg, funne *departementschefen* lika med kommissionen lagstiftningens medverkan påkallad för vinnande av berörda syfte.

Vad *departementschefen* anfört rörande behovet av lagstiftning för skyddande av virkessäljarnas rätt vid mätning av köpvirke inom här avsedda delar av landet finner utskottet äga giltighet.

Utskottet.

Förslagets allmänna grunder.

Det vid propositionen fogade lagförslaget åsyftar, att mätning av köpvirke inom de områden, där virkesmätningsskmissioner nu utöva eller tidigare utövat verksamhet, skall till skydd för virkessäljarnas berättigade intressen kunna i viss utsträckning uppdragas åt särskilda nämnder, i vilka virkessäljare och virkesköpare tillförsäkrats likvärdigt inflytande och vilka nämnder skola hava uteslutande befogenhet att, var inom sitt verksamhetsområde, verkställa sagda mätning. Enligt förslaget äger Kungl. Maj:t sålunda, då skäl därtill äro, förordna, att inom vissa angivna län i norra och mellersta Sverige, där virkesmätningsskmissioner äro eller varit verksamma, eller viss del av dessa län mätning av virke, som i större omfattning är föremål för försäljning från enskilda skogsägare till trävarubolag eller andra större virkesköpare, må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller an-

Inrättande av nämnder med uteslutande befogenhet att mäta virke.

nat vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmättningsnämnd, som i förslaget omförmäles. Till virke, som nyss sagts, har i förslaget hänförs sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick. Innan här avsett förordnande meddelas av Kungl. Maj:t, skola enligt förslaget virkessäljare och virkesköpare inom det område, varom fråga är, ävensom vederbörande hushållningssällskap och handelskammare höras i ärendet. Vid förordnandets meddelande bestämmer Kungl. Maj:t verksamhetsområdet för den eller de virkesmättningsnämnder, som förordnandet avser.

Under förarbetena till propositionen voro meningarna delade rörande arten av den mättningsbefogenhet, som borde tilläggas virkesmättningsnämnd.

Virkesmättningskommissionen anförde i detta avseende:

En legal reglering av mätningen av köpvirke i ändamål att organisera mätningen såsom en gemensam angelägenhet för de särskilda flodområdena eller grupper av sådana samt att tillika skapa garantier, att säljarnas och köparnas intressen därvid i lika mån tillgodosåges, förutsatte meddelande av tvingande föreskrifter dels om de organ, som skulle handhåva mätningen inom olika flodområden, dels ock om dessas befogenhet. Regleringen skulle sålunda innebära, att det faktiska monopol i fråga om denna mätning, som virkesmättningsföreningarna i stort sett förskaffat sig, ersattes med ett legalt sådant, anordnat i syfte att bereda skydd åt virkessäljarna. Den nuvarande formella avtalsfriheten på ifrågavarande område skulle följaktligen, åtminstone i viss utsträckning, upphävas och vederbörande kontrahenter underkastas skyldighet att i fråga om virkets mätning anlita vederbörande mättningsorgan.

Med avseende å anordnandet av ett legalt mättningsmonopol i förut angivet syfte vore i huvudsak två olika vägar tänkbara. Enligt den ena skulle rätten att verkställa mätning av köpvirke inom visst område vara ovillkorligt förbehållen vederbörande mättningsorgan, medan enligt den andra sådan rätt skulle tillkomma nämnda organ, allenast om köpare eller säljare av virke därom gjorde framställning. Den förra metoden innebure, att säljare och köpare av virke, där enligt köpeavtalet mätning av virket skulle ske, vore *pliktiga* att för mätningens verkställande hänvända sig till mättningsorganet, under det den senare åsyftade, att i berörda fall envar av dem vore *berättigad* att göra sådan hänvändelse.

Ett genomförande av sistnämnda alternativ torde näppeligen vara ägnat att åt en blivande lagstiftning i ämnet förläna önskvärd effektivitet. Därest mätning av köpvirke finge vid enighet därom mellan kontrahenterna verkställas av annan än det legala mättningsorganet, måste man räkna med, att överenskommelser i denna riktning komme att träffas i ej obetydlig utsträckning och mättningsorganets verksamhet sålunda begränsades. På grund av den ställning, som de större virkesköparna inom ifrågavarande trakter intoge i förhållande till virkessäljarna, torde de förra i många fall kunna förmå de senare att avstå från rätten att påkalla mätning genom mättningsorganet. Då kostnaderna för dettas verksamhet borde bestridas av dem, som hos mättningsorganet begärde virkesmätning, skulle, om dylika strävanden från virkesköparnas sida finge framgång, följden därav bliva, att avgifterna för mätning genom sagda organ komme att stegras och måhända växa till sådan höjd, att organets

anlitande för mätning bleve ekonomiskt omöjligt. Värdet av den nya lagstiftningen skulle sålunda bliva illusoriskt. Risken för en dylik utveckling borde ej underskattas, då på denna väg en möjlighet att bibehålla de nuvarande virkesmättningsföreningarna skulle erbjuda sig. Det enda säkra medlet att undvika en sådan konsekvens torde vara att, på sätt förstnämnda alternativt åsyftade, tillerkänna det legala mättningsorganet uteslutande rätt att verkställa mätning av köpvirke inom dess verksamhetsområde. Härigenom vunnnes garanti, att organets mättningsverksamhet bleve av sådan omfattning, att avgifterna för denna kunde hållas vid skälig nivå.

Atskilliga av de över kommissionens betänkande hörda *myndigheter* och *korporationer* gjorde gällande, att syftet med den föreslagna lagstiftningen, skyddande av virkessäljarnas berättigade intressen, kunde vinnas på enklare väg än genom införande av mättningsmonopol på sätt kommissionen föreslagit. Detta syfte kunde sålunda enligt nämnda myndigheters och korporationers mening tillgodoses, därest de nuvarande virkesmättningsföreningarna bibehölles såsom organ för virkesmätningens bandhavande men genom lagstiftning sådan ändring i föreningarnas organisation avvägbragtes, att virkessäljarna erhöle ett skäligt antal representanter i föreningarnas styrelser. I enlighet härmed borde såsom villkor för virkesmättningsförenings befogenhet att verkställa mätning av virke föreskrivas, att föreningen vore auktoriserad av statlig myndighet, vilken auktorisation skulle göras beroende därav, att virkessäljarna ägde sådan representation i föreningens styrelse som nyss sagts.

Departementschefen har i propositionens motivering kritiserat den av berörda myndigheter och korporationer hävdade uppfattningen samt i sådant avseende anfört:

En grundläggande synpunkt för en lagstiftning, som åsyftade att skydda virkessäljarnas berättigade intressen i fråga om mätning av köpvirke, borde enligt departementschefens mening vara, att en gemensam organisation för denna mätning bibehölles inom de särskilda flodområden eller grupper av flodområden, där en sådan organisation nu funnes. På sätt kommissionen framhållit, torde endast genom en dylik organisation kostnaderna för mätningen kunna nedbringas till önskvärd nivå och säkerhet vinnas för mätningens riktiga och ändamålsenliga utförande.

Från denna utgångspunkt torde den ifrågasatta lagstiftningen ej kunna begränsas allenast till sådana organisatoriska ändringar av de nuvarande virkesmättningsföreningarna, att virkessäljarna bereddes skäligt inflytande å dessas verksamhet. En dylik reglering, som skulle innefatta förbud för virkesmättningsförening att verkställa mätning av köpvirke, med mindre föreningen eller dess styrelse ägde sådan sammansättning, att virkessäljarna vore tillförsäkrade här avsett inflytande, skulle ej skänka någon trygghet för den gemensamma mätningens bibehållande i de trakter, varest föreningarna utövade sin verksamhet. Där verkningarna av en sådan reglering i något avseende befunes ogynnsamma för virkesköparna, skulle dessa vara oförhindrade att upplösa föreningen och återgå till individuell mätning av köpvirket. En upplösning av föreningen skulle kunna framkallas allenast därigenom, att några få större virkesköpare

utträdde ur densamma och började själva ombesörja mätningen av sitt köpvirke. En lagstiftning, som medförde den konsekvens, att de nuvarande virkesmätningarna bragtes att upphöra och att köparna allmänt återginge till ett individuellt mätningssystem, kunde ej anses förenlig med det allmännas intresse. Den enhetlighet och noggrannhet i virkesmätningen, som vunnits genom virkesmätningens föreningsarbete, skulle då sannolikt gå förlorad. Med den utveckling, som trävaruindustrien numera erhållit, och den tendens till koncernbildning, som under senare år framträtt inom denna industri, skulle det åsyftade rättsskyddet för virkessäljarna näppeligen vinnas genom ett återupptagande av ett individuellt mätningssystem. Härtill komme, att, därest virkesmätningens föreningsarbete under trycket av en lagstiftning av nyss angiven innebörd ginge sin upplösning till mötes, virkesköparna skulle hava möjlighet att i annan form samverka i fråga om köpvirkets mätning. Att förhindra en dylik samverkan genom stadgande av förbud mot anordnande av gemensam mätning från virkesköparnas sida, med mindre sådant skedde i föreningsform, skulle medföra så stora bevisningssvårigheter vid förbudets tillämpning, att detta sannolikt bleve ineffektivt.

Vid nu angivna förhållanden funne departementschefen någon annan lämplig och effektiv utväg för skyddande av virkessäljarnas ifrågakarande intressen ej stå till buds än att handhavandet av mätningen av köpvirke inom här avsedda delar av landet uppdroges åt särskilda organ med uteslutande befogenhet att, vart inom sitt verksamhetsområde, verkställa sådan mätning.

Rätt för virkesmätningens nämnd att ombesörja även fri mätning.

Enligt lagförslaget är virkesmätningens nämnds verksamhet ej begränsad till ombesörjande av mätning, som är underkastad nämndens förenämnda befogenhet. För att göra nämndens verksamhet så omfattande som möjligt och därigenom nedbringa mätningens kostnader har i förslaget upptagits en bestämmelse, att nämnden äger att inom sitt verksamhetsområde ombesörja även annan mätning av virke än sådan, som enligt förslaget uteslutande ankommer på nämnden. Såsom villkor härför gäller dock, att mätningen kan ske utan förfång för den mätning, som nämnden ensam äger ombesörja. Nämnden är sålunda principiellt oförhindrad att inom sitt verksamhetsområde mäta även s. k. eget och rotköpt virke.

Mätningssätt.

I lagförslaget regleras även frågan, vilket mätningssätt skall användas av virkesmätningens nämnd, d. v. s. huru virke, som mätes av nämnden, skall vara beskaffat och upplagt, huru hänsyn vid mätningen skall tagas till å virket förekommande fel samt huru den egentliga mätningen av virket skall verkställas. Enligt förslaget skall det mätningssätt tillämpas av nämnden, som påkallas av vederbörande mätningssökande. För främjande av enhetlighet och likformighet i mätningssättet har i förslaget införts en bestämmelse, att **Kungl. Maj:t** äger, efter hörande av virkesmätningens nämnd, till ledning för virkessäljare och virkesköpare utfärda *mätningens regler* för olika slag av virke. Dessa regler, som äro avsedda att utgöra normalregler rörande mätningens metod och bedömning av

virkes beskaffenhet med mera, skola ej vara tvingande utan tillämpningen av dem vara beroende på framställning av de mätningssökande.

En följd av virkesmätningarnas befogenhet att inom sitt verksamhetsområde ensam ombesörja viss mätning är, att det mätningförfarande, som skall av nämnden tillämpas, ansetts böra till skydd för de mätningssökande angivas i den föreslagna lagen. I denna hava dock upptagits allenast de grundläggande bestämmelserna i ämnet. Erforderliga detaljföreskrifter rörande mätningförfarandet äro avsedda att införas i de mätninginstruktioner, som Kungl. Maj:t efter hörande av vederbörande virkesmätningarnas nämnder enligt förslaget har att utfärda. Mätninginstruktion kan vara gemensam för flera virkesmätningarnas nämnder.

Mätningförfarande.

Med hänsyn till de förhållanden, varunder virkesmätningen i allmänhet utföres, är uppenbart, att mätningen regelrätt ej kan verkställas av virkesmätningarnas nämnden såsom sådan. Förslaget förutsätter därför, att den å nämnden ankommande mätningen i allmänhet verkställas av särskild hos nämnden anställd mätningpersonal. Nämndens uppgift är enligt förslaget begränsad till att leda och övervaka mätningpersonalens arbete samt i förekommande fall vidtaga rättelse däri.

Virkesmätningarnas mätningpersonal skall enligt förslaget bestå av mätningsschef och mätare samt annan erforderlig personal. Mätningsschefen har att under nämndens inseende leda mätningen samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt. Mätarna hava närmast att utföra det egentliga mätningsarbetet. Där så finnes erforderligt för mätningens behöriga utförande, må hos virkesmätningarnas nämnd anställas, förutom mätningsschef och mätare, jämväl distriktschefer och kontrollanter m. fl. befattningshavare.

Det i förslaget angivna mätningförfarandet har närmast utformats med hänsyn till mätning, som hos nämnden påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning därav skall verkställas (mätning av köpvirke). Enligt förslaget skall dock det förfarande, som är avsett att tillämpas i fråga om mätning av köpvirke, i huvudsak användas jämväl beträffande annan å nämnden ankommande mätning.

Mätning, som i behörig ordning påkallats hos virkesmätningarnas nämnd, skall, där ej annorlunda föreskrives i mätninginstruktionen, verkställas av två ojäviga mätare, av vilka en skall vara förman. Över allt vad vid mätningen förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen. Åtnöjes ej sakägare med mätningförrättning, äger han att inom viss tid efter förrättningens avslutande föra klagan hos virkesmätningarnas nämnden. Mot nämndens beslut må talan ej föras.

Mätbesked, som upprättats vid mätningförrättning, vilken vunnit laga

kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, skall i fråga om mätning av köpvirke lända till efter rättelse mellan säljaren och köparen.

Finansieringen av virkesmättningsnämnds verksamhet.

Ett genomförande av den i förslaget avsedda ordningen för mätning av virke förutsätter, att erforderliga medel beredas för bestridande av utgifterna för virkesmättningsnämnds verksamhet.

I fråga om sättet för anskaffande av dessa medel intager förslaget den principståndpunkt, att det bör åligga dem, som anlita nämnden såsom mätningens organ, att gälda kostnaderna för nämndens verksamhet.

Denna grundsats har i förslaget utformats på det sätt, att virkesmättningsnämnds utgifter skola regelrätt för varje räkenskapsår inom viss tid av nämnden fördelas å de mätningar, som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Fördelningen skall principiellt verkställas i förhållande till mängden av det inmätta virket.

Utgiftsbelopp, som vid fördelningen belöper å viss mätning, skall gäldas av den som sökt mätningen. Äro flera sökande, äro dessa solidariskt ansvariga för beloppet.

Enligt den i förslaget angivna metoden för beredande av medel för virkesmättningsnämnds verksamhet erhåller nämnden för varje räkenskapsår först i efterskott inkomster för bestridande av de utgifter, som nämnden fått vidkännas under året. Ett lagfästande av denna metod förutsätter sålunda, att erforderliga förlagsmedel beredas nämnden under löpande räkenskapsår.

För tillgodoseende av nämndens behov av förlagsmedel hava i förslaget upptagits bestämmelser om skyldighet för mätningssökande att till nämnden erlægga förskottsersättning. Dessa bestämmelser innebära, att envar, som hos nämnden sökt mätning, är pliktig att till nämnden erlægga förskottsersättning för mätningen enligt grunder, som bestämmas i nämndens reglemente. Underlåter sökande att erlægga stadgad förskottsersättning inom viss tid efter det nämnden tillställt honom räkning å förskottsersättningen, äger nämnden principiellt vägra mätning, intill dess ersättningen guldits.

Virkesmättningsnämnds sammansättning och ansvarighet m. m.

I förslaget har även frågan om virkesmättningsnämnds sammansättning och ansvarighet för sin förvaltning m. m. reglerats.

Förslaget upptager i detta ämne allenast bestämmelser av mera allmän innebörd. Erforderliga detaljföreskrifter äro avsedda att införas i det reglemente, som Kungl. Maj:t har att utfärda för virkesmättningsnämnd.

Enligt förslaget skall virkesmättningsnämnd efter Kungl. Maj:ts bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter, som förordnas för tre år i sänder av Kungl. Maj:t. För ledamöterna förordnas på samma sätt suppleanter, i förra fallet nio och i senare fallet tretton.

Ordföranden i nämnden jämte en suppleant för denne (d. v. s. vice ord-

föranden) utses efter förslag av nämndens övriga ledamöter. Av sistnämnda ledamöter och deras suppleanter skall hälften företräda virkes-säljare- och andra hälften virkesköpareintressen. Dessa ledamöter och suppleanter utses efter förslag, avgivna särskilt för säljare- och särskilt för köparensidan.

Förslag för *säljaresidan* skola principiellt avgivas av det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Finnas flera sällskap inom området, har varje sällskap att föreslå hela det antal ledamöter, som skall i nämnden företräda virkessäljareintressen, jämte suppleanter för dem.

Förslag för *köparensidan* skola avgivas av dem, vilka vid mätning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare. Förslagsrätten utövas å stämman med köparna. Rösträtt å stämman tillkommer, med de begränsningar som äro bestämda i nämndens reglemente, varje köpare i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket.

Den rätt att avgiva förslag å säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd, som enligt det förut anförda tillkommer hushållningssällskap, må efter beslut av Kungl. Maj:t överflyttas å sammanslutning av virkessäljare inom hushållningssällskapets område. Såsom villkor för sådan överflyttning gäller enligt förslaget, att sammanslutningen i fråga om virkesmätning kan anses nöjaktigt företräda virkessäljareintressena inom hushållningssällskapets område samt att stadgar för sammanslutningen godkänts av Kungl. Maj:t. Har Kungl. Maj:t förordnat om överflyttning, skall vad i den föreslagna lagen är stadgat i fråga om hushållningssällskap i stället gälla sammanslutningen.

Virkesmättningsnämnd skall årligen inom tid, som bestämmes i reglementet, avgiva förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte redovisning. Förvaltningsberättelsen och redovisningen skola granskas av tre revisorer, som årligen förordnas av Kungl. Maj:t vid början av det räkenskapsår granskningen avser. Av revisorerna skall en företräda virkessäljare- och en virkesköpareintressen. Dessa två revisorer skola utses efter förslag, avgivna i enahanda ordning som gäller i fråga om förslag å virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden. Revisorerna skola för varje räkenskapsår över sin granskning avgiva revisionsberättelse.

Virkesmättningsnämndens förvaltningsberättelse jämte redovisning samt revisorernas berättelse skola genom nämndens försorg tillställas det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, samt domänstyrelsen ävensom framläggas å den ordinarie stämman med virkesköpare. Nämnda hushållningssällskap, domänstyrelsen och stämman hava därefter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar.

Motioner.

I motionerna I:317 av herr *Frändén* m. fl. och II:563 av herr *Näslund* m. fl., vilka motioner äro likalydande, har hemställts, att riksdagen ville med avslag å propositionen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om framläggande till 1936 års riksdag av nytt förslag till lag om virkesmätning i huvudsaklig överensstämmelse med vissa i motionerna angivna riktlinjer.

I motionernas motivering har framhållits, att det visserligen vore lämpligt, att särskilda organ inrättades för mätning av köpvirke inom norra och mellersta Sveriges skogsbygder och att dessa organ i huvudsak anordnades på sätt i propositionen föreslagits, men att ifrågavarande organ ej borde, såsom propositionen åsyftade, tillerkännas uteslutande befogenhet att inom sina verksamhetsområden verkställa sådan mätning. Till utveckling av sin uppfattning i sist angivna hänseende hava motionärerna anfört:

Ett mätningsmonopol vore icke behöfligt samt bleve genom de lagbundna former, varunder det måste arbeta, direkt skadligt. Anlitandet av det gemensamma mätningsorganet borde såsom hittills vara helt frivilligt. Några risker för att denna frivillighet skulle leda till, att köparna började mäta var för sig, ansåge motionärerna icke föreligga. Det innebure särskilt för köparna så många fördelar med gemensam och enhetlig mätning, att köparna även i fortsättningen allmänt torde komma att anlita sådan. Om sålunda frihet borde råda att anlita det gemensamma mätningsorganet, måste det däremot vara förbjudet att anordna gemensam mätning för flera köpare vid sidan av det gemensamma organet. Man skulle nämligen eljest kunna inom en ådal erhålla flera konkurrerande mätningsföreningar, vilket uppenbarligen vore olämpligt. En blivande lag borde därför innehålla, att, därest flera köpare inom en ådal önskade utföra gemensam virkesmätning, de skulle vara skyldiga att tillhöra en mätningsförening, som skulle hava av Konungen fastställda stadgar, innefattande bestämmelser om styrelsens liksidiga sammansättning m. m. Gemensam mätning finge sedan icke bedrivas annat än genom denna förening, men något mätningsmonopol därutöver borde icke finnas, utan om köpare och säljare vore överens om att mäta själva, borde de även få göra detta.

En sådan anordning av tumningen i norra och mellersta Sveriges skogsbygder vore enligt motionärernas mening ur alla synpunkter lämpligast. Det nuvarande missnöjet med mätningsföreningarna undanrödjes genom att säljarna erhöles önskat medinflytande i mätningsorganet; samtidigt kunde emellertid mätningen bedrivas enligt lika smidiga och obundna former som nu, varigenom nuvarande låga kostnader kunde bibehållas. Motionärerna ansåge detta sistnämnda vara särskilt betydelsefullt. Skulle mätningen ske efter lagbundna former, bleve den alltid omständlig och långsam. Därav föranledes ökade kostnader, som i sista hand alltid drabbade säljaren.

Utskottet.

Utskottet finner de allmänna grunder, på vilka Kungl. Maj:ts förslag vilar, vara ägnade att på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt tillgodose syftet med den föreslagna lagstiftningen samt jämväl i övrigt vara väl avvägda.

Utskottet ansluter sig således till propositionens ståndpunkt, att virkesmättningsnämnd principiellt bör äga uteslutande befogenhet att verkställa mätning av köpvirke inom sitt verksamhetsområde. De skäl, som departementschefen anfört till stöd för denna ståndpunkt, äga enligt utskottets mening giltighet. Utskottet kan följaktligen ej biträda den i motionerna I:317 och II:563 hävdade uppfattningen, att lagstiftningens syfte lämpligen kan vinnas utan stadgande av dylik befogenhet. Utskottet vill härvid särskilt framhålla nödvändigheten av att virkesmättningsnämnd tillförsäkras en så omfattande mättningsverksamhet, att kostnaderna för verkställande av mätning genom nämnden kunna hållas vid skälig nivå. Därest, såsom i motionerna åsyftas, säljare och köpare av virke skulle medgivas rätt att överenskomma om virkets mätning annorledes än genom nämndens försorg, måste på grund av den starka ställning, som köparna inom här avsedda delar av landet intaga gentemot de många små och spridda säljarna, risk anses föreligga, att köparna kunna förmå säljarna att träffa dylika överenskommelser i sådan omfattning, att nämndens mättningsverksamhet begränsas i allt för hög grad och kostnaderna för nämndens mätning sålunda bliva opropor­tionerligt stora. Nämndens anlitan­de för mätning skulle då bli­va ekono­miskt omöjligt och ändamålet med den nya lagstiftningen förfelas. Utskot­tet anser sig även böra betona, att bibehållandet av en gemensam organisa­tion för mätningen av köpvirke inom ifrå­gavarande områden utgör en förutsättning såväl för mättningskostnadernas nedbringande som för tryg­gande av mätningens riktiga och ändamålsenliga utförande samt att den nya lagstiftningen följaktligen bör givas en sådan utformning, att be­rörda önskemål tillgodoses. På sätt departementschefen framhållit, tor­de garanti i detta avseende ej kunna ernås, med mindre virkesmättnings­nämnd tillerkännes uteslutande befogenhet att ombesörja här avsedd mätning. Motionärernas antagande, att nämnden skulle komma att an­litas för mätningen av köpvirke, även om detta i lagen gjordes beroende av parternas fria vilja, synes ej tillräckligt grundat. Erinras må, att den koncernbildning, som under senare år ägt rum inom trävaruindu­strien, tydligen är ägnad att underlätta återupptagande i vissa fall av en individuell mätning av köpvirket från trävarubolagens sida. Redan ett undandragande från nämnden av sagda mätning för ett eller några få större trävarubolag kan i praktiken omöjliggöra nämndens mät­ningsverksamhet. Att under sådana förhållanden bygga den nya lagen på den av motionärerna angivna grunden, synes ej böra ifrågakomma.

Under återopande av vad sålunda anförts finner sig utskottet böra i princip tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet avstyrker följakt­ligen motionerna I:317 och II:563.

Det föreslagna mätningssystemets ekonomiska verkningar.

Under förarbetena till propositionen hava de ekonomiska verkningarna av det föreslagna nya mätningssystemet varit föremål för diskussion.

Virkesmätningsskommisionen framhöll i detta avseende att kostnaderna för virkesmätningsskommisionens verksamhet icke torde komma — i allt fall ej i nämnvärd mån — att överstiga de mätningsskommisionens utgifter, som de mätningssökande nu finge vidkännas.

I motsats till den av kommissionen sålunda hävdade uppfattningen gjordes i ett stort antal *yttranden* över kommissionens betänkande gällande, att det av kommissionen föreslagna mätningssystemet komme att medföra betydligt ökade kostnader jämfört med det nuvarande systemet. Till utveckling härav anfördes i yttrandena i huvudsak:

Virkesmätningsskommisionens kostnader, som vore olika för varje förening, växlade för närvarande mellan 0.4 och 1 öre per kubikfot inmätt virke. Därest kommissionens förslag genomfördes, komme dessa kostnader att flerdubblas. Fördyringen komme att inträda i mätningsskommisionens olika faser och på organisationens alla områden. Undantagandet av det rotköpta och egna virket från virkesmätningsskommisionens mätningsskommisionen komme ävenledes att medverka till en stegring av mätningsskommisionens kostnader.

Vad först anginge själva mätningsskommisionens förfarande, så vore detta alltför omständligt. De många och ofta invecklade bestämmelserna komme att verka tyngande på mätningsskommisionens arbetet med en fördyring av kostnaderna såsom oundviklig följd. Vid tillämpning av dessa bestämmelser bleve det icke möjligt att såsom hittills låta tummarnas avlöning utgå i form av dagtraktamenten och provision å inmätt virke. Förekomsten av obetydliga virkespartier med spridd belägenhet i förening med stället i formerna för organisationen av mätningsskommisionens förfarande omöjliggjorde nämligen att i förväg kunna fastslå någon dagsprestation för de enskilda mätningsskommisionens. Arbetstakten komme otvivelaktigt att nedsättas.

Vidkommande organisationen och då först virkesmätningsskommisionens hade till denna förslagts prövningen av en mängd ärenden av expeditionsmässig natur. Även om en del av dessa ärenden finge överlämnas åt mätningsskommisionens, torde nämnden få en mycket stor arbetsbörda, som nödvändiggjorde täta sammanträden. Då åtskilliga av nämndens ledamöter torde komma att vara bosatta å annan ort än där nämnden hade sitt säte, orsakades härav betydande resekostnader, vartill komme dagarvoden.

Vad anginge det rotköpta och egna virket vore det allvarligt att befara, att, om den föreslagna lagen genomfördes, inmätning av sådant virke genom virkesmätningsskommisionen komme att utebliva. Sagda virke uppginge inom flera virkesmätningsskommisionens verksamhetsområden till en hög procent av de av de särskilda föreningarna inmätta totala virkeskvantiteterna. Ginge utvecklingen i denna riktning och virkesmätningsskommisionens således finge arbeta med mindre virkeskvantiteter än som tillfördes de nuvarande virkesmätningsskommisionens, komme med all säkerhet mätningsskommisionens kostnader därigenom att stiga.

Rörande de i yttrandena sålunda gjorda erinringarna har *departementschefen* anfört:

De i yttrandena uttalade farhågorna, att ett lagfästade av kommissionens förslag skulle medföra en väsentlig ökning av kostnaderna för virkesmätningen i här avsedda delar av landet, syntes näppeligen grundade. Till ej ringa del torde dessa farhågor bero på missuppfattning av förslaget's innebörd. Särskilt hade föreskrifterna om mättningsförfarandet i flera yttrande blivit föremål för misstolkning, till följd varav de med förfarandet förenade kostnaderna felaktigt bedömts. Med en riktig tillämpning av dessa föreskrifter torde ej finnas skäl antaga, att kostnaderna för mätning enligt samma föreskrifter komme att nämnvärt överstiga de mättningskostnader, som debiterades av virkesmättningsföreningarna. Vad anginge virkesmättningsnämnds organisation hade departementschefen förordat vissa ändringar i kommissionens förslag, vilka ändringar komme att leda till minskning i nämndens administrationskostnader. Med dessa ändringar torde sistnämnda kostnader, i vilka de egentliga mättningskostnaderna här ej inbegreps, näppeligen böra beräknas bliva avsevärt högre än motsvarande kostnader hos virkesmättningsföreningarna. Ej heller torde grund föreligga för det från vissa håll framställda påståendet, att vid genomförande av det föreslagna nya mättningsystemet s. k. rotköpt virke och eget virke komme att undandragas virkesmättningsnämndernas mättningsverksamhet samt att härigenom en fördyring av den å nämnderna ankommande mätningen skulle uppstå. Det syntes nämligen föreligga giltiga skäl att antaga, att mätning av sådant virke komme att i stor utsträckning anförtros åt nämnderna. Därest dylik mätning regelrätt skulle ske genom virkesägarens egen försorg, skulle detta medföra, att virkesägaren i många fall finge för mätningen vidkännas en avsevärt högre kostnad än om denna skedde genom vederbörande virkesmättningsnämnd. En dylik onödig merutgift torde virkesägaren ej underkasta sig. Skulle vid den nya lagens tillämpning mot förmodan mätningen av här avsett virke ej komma att uppdragas åt virkesmättningsnämnderna i den omfattning departementschefen nu förutsatt samt till följd härav dessas mättningskostnader komma att bliva avsevärt högre än virkesmättningsföreningarnas motsvarande kostnader, syntes detta förhållande kunna utgöra anledning att till prövning upptaga frågan om utvidgning av virkesmättningsnämnds befogenhet beträffande sådant virke.

Den av departementschefen hävdade uppfattningen rörande det föreslagna mättningsystemets ekonomiska verkningar finner utskottet grundad. Enligt utskottets mening hava bärande skäl ej anförts till stöd för den i yttrandena framförda åsikten, att nämnda system skulle medföra avsevärt ökade mättningskostnader. Det synes med fog kunna antagas, att även efter inrättande av de föreslagna virkesmättningsnämnderna dessa kostnader i stort sett skola kunna hållas vid sin nuvarande nivå. Utskottet förutsätter härvid, i likhet med departementschefen, att mätning av s. k. eget och rotköpt virke i stor utsträckning kommer att uppdragas åt virkesmättningsnämnderna. Skulle virkesmättningsnämnderna likväl ej komma att anlitas för mätning av nyssangivet virke i avsedd omfattning samt mättningskostnaderna till följd härav komma att avse-

Utskottet.

vårt stegras, torde, såsom departementschefen framhållit, detta kunna utgöra anledning att till övervägande upptaga frågan om utvidgning av virkesmättningsnämnds befogenhet beträffande dylikt virke.

Förslagets särskilda bestämmelser.

Utskottet övergår nu till granskning av de särskilda bestämmelserna i Kungl. Maj:ts förslag.

1 § första stycket.

Lagens giltighetsområde.

I förevarande stycke har det område, för vilket förordnande om inrättande av virkesmättningsnämnd må av Kungl. Maj:ts meddelas, bestämts att omfatta Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län samt de norrländska länen.

Enligt virkesmättningskommissionens förslag skulle den föreslagna lagens giltighetsområde omfatta allenast Värmlands, Örebro och Kopparbergs län samt de norrländska länen.

I fråga om giltighetsområdets bestämmande har *departementschefen* anfört:

En lagstiftning av ifrågavarande innebörd torde principiellt böra förlänas giltighet inom de trakter av landet, där förutsättningar för anordnande av gemensam mätning av köpvirke inom större områden vore för handen och virkessäljarnas skyddande i fråga om sådan mätning sålunda kunde anses av behovet påkallat. Då en detaljerad undersökning, inom vilka trakter dylika förutsättningar förelåge, skulle möta stora svårigheter och ej syntes nödig för tillgodoseendet av lagstiftningens väsentliga syfte, torde, i nära anslutning till vad virkesmättningskommissionen föreslagit, lagstiftningen böra begränsas att gälla inom de områden, där virkesmättningsföreningar nu vore eller tidigare varit verksamma. Dessa områden torde i stort sett sammanfalla med förenämnda trakter. Att, såsom från visst håll förordats, inskränka lagstiftningens giltighetsområde till Norrland och sålunda från dennas tillämpning helt utesluta de delar av Svealand, där Wermländska Inmättningsföreningen och Dalälvarnas Tumningsförening utövade sin verksamhet, syntes ej följdriktigt. Även inom sistnämnda landsdelar torde virkessäljarna vara i behov av det skydd, som lagstiftningen avsåge att skänka.

Vid avgörande, huru med tillämpning av dessa synpunkter lagstiftningens geografiska giltighetsområde borde fixeras, syntes uppenbart, att, då enligt lagen mättningsmonopolet ej skulle äga ovillkorlig tillämpning inom sagda område utan frågan, huruvida och inom vilka delar av området monopolet skulle införas, vore beroende på Kungl. Maj:ts förordnande, giltighetsområdet ej borde i lagen bestämmas att avse de särskilda flodområden, sjöar, kuststräckor eller kommunikationsleder, inom eller vid vilka virkesmättningsföreningarna utövade verksamhet. I nära anslutning till kommissionens förslag syntes giltighetsområdet lämpligen böra fastställas att omfatta de län, inom vilka sådan verksamhet ägde eller ägt rum. Den omständigheten, att virkesmättningsförening allenast i mindre utsträckning ombesörjde virkesmätning inom visst

län, syntes ej — förutsatt att mätningen ej vore av rent tillfällig art och sålunda i detta sammanhang kunde lämnas å sido — böra medföra, att länet undantoges från lagens giltighetsområde utan det torde i dylikt fall böra ankomma å Kungl. Maj:t att pröva, huruvida och i vilken omfattning mätningensmonopolet skulle tillämpas inom länet. Med dessa utgångspunkter och då enligt vunnen upplysning mätning genom virkesmätningensförening utövades, förutom i de i kommissionens förslag angivna länen, jämväl i Stockholms, Uppsala och Västmanlands län samt Wermländska Inmätningensföreningen tidigare utövat verksamhet i dalslandsdelen av Älvsborgs län, vilken del i fråga om förutsättningarna för anordnande av gemensam virkesmätning torde vara väsentligen likartad med Värmlands län, hade departementschefen ansett, att den föreslagna lagens giltighetsområde borde utsträckas att omfatta, jämte de i kommissionens förslag upptagna länen, även Stockholms, Uppsala, Älvsborgs och Västmanlands län.

I motionerna I: 323 av herr *Johan Larsson*, II: 562 av herrar *Aqvist* och *Nilsson* i Karlstad och II: 575 av herr *Danielsson* har hemställts, att från den föreslagna lagens tillämpningsområde måtte undantagas vissa av de i förevarande stycke angivna län, nämligen i motionen I: 323 Stockholms och Uppsala län, i motionen II: 562 Värmlands och Örebro län samt i motionen II: 575 Älvsborgs län. Till stöd för dessa yrkanden har huvudsakligen anförts, att med hänsyn till de i berörda län rådande förhållanden den föreslagna lagstiftningen icke syntes motiverad för dessa.

Motioner.

Utskottet ansluter sig till den i propositionen intagna ståndpunkten, att den föreslagna lagen principiellt bör begränsas att gälla inom de områden av landet, där virkesmätningensföreningar äro eller varit verksamma. Utskottet finner ej heller anledning till erinran mot det sätt, varpå med tillämpning av denna synpunkt lagens geografiska giltighetsområde bestämts i propositionen. Att, på sätt i förenämnda motioner yrkats, från sagda område undantaga vissa av de län, där mätningensverksamhet nu utövas eller tidigare utövats av virkesmätningensföreningar, är enligt utskottets mening ej följdriktigt. Även inom de län, som motionerna avse, råda sådana förhållanden på virkeshandelns område, att ett ingripande för skyddande av virkessäljarnas rätt i förevarande avseende kan bliva av behovet påkallat. Utskottet vill erinra, att inrättande av virkesmätningensnämnd inom visst län eller viss del därav enligt lagen är beroende på förordnande av Kungl. Maj:t samt att, innan sådant förordnande meddelas, virkessäljare och virkesköpare inom det område, varom fråga är, ävensom vederbörande hushållningssällskap och handelskammare, skola höras i ärendet. Dessa bestämmelser torde erbjuda tillräcklig säkerhet, att dylikt förordnande ej kommer att meddelas beträffande visst område, med mindre giltiga skäl därtill föreligga. Utskottet finner sig därför ej kunna tillstyrka vad i berörda motioner föreslagits.

Utskottet.

1 § andra stycket.

Begränsningar i förordnande enligt 1 § första stycket.

I detta stycke stadgas, att, om av förhållandena påkallas särskilda inskränkningar i förordnande, som meddelats enligt första stycket, såsom i fråga om virke som är avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, därav föranledda begränsningar i förordnandet skola göras.

Beträffande meddelande av sådana begränsningar i fråga om mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk har *departementschefen* anfört:

I vissa fall torde undantag från tillämpningen av virkesmättningsnämnds mättningsmonopol böra medgivas i fråga om virke, som försålles till innehavare av egentliga husbehovssågar eller andra mindre fasta sågverk eller liknande träförädlingsverk eller som inköptes för försågning vid flyttbara sågar å avverkningsplatserna. En ovillkorlig tillämpning av monopolet beträffande dylikt virke skulle understundom medföra oskäligt höga mättningskostnader eller alltför stor tidsutdräkt eller omgång i fråga om mättnings utförande. Av praktiska skäl torde det undantag från monopolets tillämpning, som med hänsyn härtill vore motiverat, i första hand böra åsyfta, att fri mätning medgaves i fråga om virke, som inköptes för förädling vid sådana mindre fasta eller flyttbara sågverk eller andra träförädlingsverk, vilkas årliga förbrukning av köpvirke understege viss myckenhet. Erinras finge, att enligt den norska lagen om virkesmätning vederbörande departement ägde bestämma, huruvida och i vilken utsträckning virke, som inköptes till mindre lokala sågverk och liknande träförädlingsanläggningar, skulle vara underkastat lagen samt att departementet med stöd av denna befogenhet ifråga om Glommens virkesmättningsförening föreskrivit, att föreningens styrelse ägde medgiva befrielse från lagens tillämpning beträffande dylik anläggning inom föreningens distrikt, för vilken högst 500 tolfter timmer årligen inköptes. Storleken av den årliga förbrukning av köpvirke, som sålunda torde böra utgöra förutsättning för monopolets tillämpning i fråga om här avsedda sågverk eller andra verk, syntes böra bestämmas med hänsyn till, bland annat, kommunikationsväsendets utveckling inom vederbörande trakt samt, där fråga vore om fasta anläggningar, dessas belägenhet. I vissa fall torde jämväl andra faktorer än den årliga förbrukningen av köpvirke böra läggas till grund för medgivande av undantag från monopolet i fråga om här avsedda mindre verk. Vid fastställandet av dessa undantag borde tydligen tillses, att genom undantagen ej så stora virkesmängder undandroges monopolet, att kostnaderna för den monopoliserade mätningen komme att överstiga vad som vore skäligt.

Motion.

Beträffande stadgandet i förevarande stycke har i motionen II:564 av herrar *Andersson* i Rasjön och *Hilding* yrkats sådan ändring, att från bestämmelserna i den föreslagna lagen skulle helt undantagas virke, som levererades direkt framforslat till förädlingsverk.

Till stöd härför har i motionen anförts:

Fråga vore, huruvida icke anordningen med ett virkesmättningsmonopol, såsom det i lagförslaget vore utformat, komme att medföra betydande olägenheter för vissa virkesköpare inom de områden, där monopolet komme att gälla, olägenheter som i lika grad komme att drabba även de virkes-

säljande skogsägarna. Motionärerna åsyftade de många sagverk, små och medelstora, som köpte en del eller hela sitt virkesbehov levererat vid sågen av säljarna själva. Visserligen förutsattes i propositionen, att för mindre sagverk eller andra mindre träförädlingsverk eller eljest undantag från mättningsmonopolet skulle kunna meddelas vid förordnandets utfärdande, men varken i lagtexten eller i motiveringen funnes några grunder angivna, efter vilka sådana undantagsfall skulle bedömas.

Motionärerna ansåge dock, att frågan om de mindre företagens ställning under mättningsmonopolet vore så viktig, att något så när klara bestämmelser därom borde finnas i själva lagtexten. Att i detta fall lita till myndigheternas prövning kunde icke vara tillräckligt, i all synnerhet som från såväl mättningsnämndernas som de större industriföretagens sida sannolikt komme att röjas en strävan att få in så mycket virke som möjligt under monopolet. Ju mer virke som behandlades av virkesmättningsnämndens personal, ju billigare ställde sig givetvis verksamheten efter virkesmängd räknat. Det vore alltså all anledning att befara, att såväl vid förordnandet angående mättningsmonopol för ett visst område som vid senare uppkommande frågor om undantag för visst verk starka krafter komme att söka hålla även småföretagen under monopolet.

Svårigheterna för sådana företag, som här avsåges, att behöva anlita virkesmättningsnämnd för intumningen av virke låge icke huvudsakligen därunder, att deras rörelse vore av mindre omfattning, utan den låge främst i det sätt, varpå de försåge sig med erforderlig råvara. Under det att de större sågverken, som låge vid flodmynningarna eller vid de stora vattendragen, regelmässigt hämtade allt sitt virke ur flottlederna, funnes det ett mycket stort antal mindre verk inne i landet, särskilt i Bergslagen, som icke hade tillgång till flottled och som finge hela sin timmerfångst levererad direkt vid sågen eller någon del därav per järnväg. Vid ett dylikt leveranssätt komme det att ställa sig synnerligen olägligt att vara hänvisad till virkesmättningsnämndens personal för inmätning av virket.

Som det nu i de flesta fall vore ordnat, »tummades» sågverket på lasset vid framkomsten till sågen. Om företaget, som ofta vore fallet, dels hade drivningar från egna skogar eller rotstående stämplingar, dels köpte timmer av skogsägare, som själva ombesörjde utdrivningen, kunde av praktiska skäl någon åtskillnad i fråga om verkets mottagning och lagring icke ifrågakomma. En del av det framkörda virket ginge kanske direkt in i förädlingsverket under det att det mesta upplagrades, ofta i höga vältor och då i regel uppsorterat efter dimensioner. Inmätningen måste göras vid avlastningen, och mätning av större partier på en gång vore praktiskt taget ogenomförbar. Där verket låge vid en sjö, kunde visserligen vintertiden virket i och för mätning avlastas i låga vältor på isen. men drivningarna började stundom så tidigt, att isen icke vore körstark. och då måste även vid sådana verk en del timmer uppläggas i höga vältor på land.

Skulle icke verkets egen personal få företaga inmätningen av på ovannämnt sätt levererat virke, komme driften att störas och mätningen bli förenad med dryga kostnader. Tillförseln kunde långa tider vara alltför liten och överhuvudtaget städse för ojämn för att de två ojäviga mätarna skulle ha sysselsättning. Även för säljarna och körarna skulle det vara synnerligen obekvämt att nödgas inrätta sitt av naturförhållandena beroende arbete efter för mätarna lämpliga tider. Såvitt motionärerna kunde se, skulle en tillämpning av den föreslagna lagens bestämmelser ifråga om sådant virke, som levererades direkt framforslat till sågverk, i de flesta

fall stöta på mycket stora praktiska svårigheter. Enda möjligheten för dessa verk att undgå de olägliga verkningarna av mätningsmonopolet bleve då att köpa virket på rot. För många skogsägare, särskilt de mindre, vore det emellertid fördelaktigare att själva ombesörja drivningen och sälja virket framkört till sågen. Det ifrågasatta mätningsmonopolet bleve sålunda i här åsyftade fall till men för skogsägarna.

Ur virkessäljarnas synpunkt vore det ett stort intresse, att de mindre inlandsföretagen inom trävarubranschen kunde uppehålla sin verksamhet. Dessa verk kunde uppträda i en välbehörlig konkurrens med storföretagen, och genom deras tillvaro bereddades också arbete och försörjningsmöjligheter i orterna. Ville man i virkessäljarnas intresse genomföra en lagreglering av mätningen vid flottlederna, där den vore behörlig och lätt att genomföra, borde man se till att icke samtidigt en ur skogsägaresynpunkt förmånlig driftsform inom trävaruindustrien stryptes. Detta syntes kunna undvikas på så sätt att från lagens bestämmelser undantoges virke, som genom säljarens försorg levererades direkt vid förädlingsverk. Alternativt kunde man nå det önskade syftet genom att i lagen stadga undantag för sågverk, som icke försägade över ett visst antal timmer. Gränsen måste då sättas relativt högt, exempelvis vid 25 å 30 tusen stockar. Vid en del större och medelstora inlandsverk förekomme det dock, att en del timmer komme på flottled och en del framkördes direkt, ofta med lastbilar. I sådant fall gällde givetvis samma olägenheter i fråga om det framkörda virket som ovan berörts. Det förefölle lämpligt att undantaget hänförde sig till leveranssättet i stället för till avverkningens omfattning.

Vad ovan anförts gällde i huvudsak sågtimmer och hade icke samma giltighet i fråga om pappersved och andra i lagen avsedda sortiment. Undantaget behövde sålunda främst avse sågtimmer men kunde utan olägenhet omfatta även andra slag av virke. Då det endast i ringa omfattning förekomme leverans av exempelvis massaved direkt framkörd till fabrikena, hade undantaget för detta slag av virke ringa betydelse.

Utskottet.

Det torde vara obestriddigt, att en tillämpning av virkesmätningsnämnds mätningsbefogenhet i fråga om virke, som är avsett att förädlas vid mindre sågverk och andra mindre träförädlingsverk, i vissa fall kan medföra olägenheter beträffande virkets mätning. Såsom i motionen II: 564 framhållits, bero dessa olägenheter väsentligen därpå, att virket ej sällan levereras direkt framforslat till förädlingsverket och att till följd av bristen på lämpliga upplagsplatser eller de särskilda virkespartiernas ringa storlek eller annat förhållande sålunda levererat virke ej lämpligen kan mätas genom nämnden. Det synes dock näppeligen kunna antagas, att ifrågavarande olägenheter skola bliva så allmänt förekommande som i motionen II: 564 förutsattes. Utskottet vill i detta avseende erinra, att den föreslagna lagen ej kräver, att å virkesmätningsnämnd ankommande mätning städse skall utföras av två mätare, utan att i mätninginstruktionen sådan mätning må för vissa fall uppdragas åt allenast en mätare samt att ifrågavarande träförädlingsverk ganska ofta äro belägna å orter med jämförelsevis goda kommunikationer och således kunna utan större omgång besökas av nämndens mätare. Även må fram-

hållas, att, där vederbörande verk sakna lämpliga platser för virkets uppläggande för mätning, sådana platser ganska ofta kunna anordnas utan större kostnader. I fråga om virke, som levereras framforslat till här avsedda förädlingsverk, torde därför, förutsatt att leveranserna ej avse mycket små partier, nämndens anlitande för mätningens utförande i många fall kunna ske utan nämnvärd olägenhet för parterna.

De förhållanden, som sålunda föreligga med avseende å mätning av virke vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, innefatta enligt utskottets mening giltig grund för upptagande i den föreslagna lagen av bestämmelser, som möjliggöra undantagande i viss utsträckning av sådan mätning från nämndens mätningsbefogenhet. Dessa bestämmelser torde böra givas en sådan utformning, att å ena sidan de olägenheter, som tillämpningen i fråga om mätningen av sagda befogenhet medför, i möjligaste mån undanröjas samt å den andra bestämmelserna ej öppna möjlighet för undandragande av virke från nämndens mätning i sådan omfattning, att kostnaderna för denna mätning bliva oskäligt stora. Med dessa utgångspunkter kan utskottet ej ansluta sig till motionärernas förslag. Därest, såsom detta åsyftar, allt virke, som levereras direkt framforslat till förädlingsverk, skulle undantagas från nämndens mätningsbefogenhet, skulle möjlighet öppnas för virkesköparna att genom köpvirkets fraktande å automobil till förädlingsverken i stor utsträckning undandraga detta virke nämndens mätning och på sådan väg i allt för hög grad begränsa nämndens mätningsverksamhet. Däremot anser utskottet den i propositionen anvisade utvägen, enligt vilken Kungl. Maj:t äger att ifråga om virke, avsett att förädlas vid mindre verk, föreskriva erforderliga begränsningar i nämndens mätningsbefogenhet, innefatta en godtagbar lösning. Genom dylika föreskrifter torde nämndens mätningsbefogenhet i stort sett kunna anpassas efter de vid ifrågavarande verk rådande förhållanden. Utskottet förutsätter i likhet med departementschefen, att dessa föreskrifter i främsta rummet komma att åsyfta, att träförädlingsverk, vilkas årliga förbrukning av köpvirke understiger viss myckenhet, generellt undantagas från sagda befogenhet. Då enligt Kungl. Maj:ts förslag virkessäljare och virkesköpare skola höras, innan förordnande om inrättande av virkesmätningsnämnd meddelas för visst område, samt sådant förordnande skall upptaga föreskrifter om de begränsningar i nämndens mätningsbefogenhet, som finnas erforderliga, bliva berörda intressenter i tillfälle att uttala sig rörande utformningen av de undantagsbestämmelser för området, som i förenämnda avseende äro påkallade. För vinnande av den avsedda begränsningen av nämndens mätning torde därjämte vara lämpligt, att Kungl. Maj:t uppdrager åt de särskilda virkesmätningsnämnderna att, där beträffande visst verk mätning genom sådan nämnd medför avsevärd olägenhet för säljare eller köpare, i fråga om verket medgiva erforderligt undantag från nämndens mätningsbefogenhet. Skulle nämnden vid fullgörandet av sådant uppdrag ej bevilja undantag i den

utsträckning, som påkallas för avhjälpande av förekommande olägenheter, må klagan över nämndens beslut härutinnan föras hos Kungl. Maj:t. Utskottet vill även erinra, att enligt 2 § i lagen virkesmättningsnämnd äger att, då skäl därtill äro, för särskilt fall medgiva dispens från den nämnden tillagda mättningsbefogenheten och att nämnden sålunda, även utan uppdrag som nyss sagts, har möjlighet att på begäran av vederbörande parter ingripa för mätningens ordnande på ändamålsenligaste sätt.

Under återopande av vad nu anförts finner sig utskottet böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del oförändrat. Utskottet avstyrker således det i motionen II: 564 framställda yrkandet.

2 §.

Motion.

I motionen II: 576 av herr *Nordström* har hemställts, att den i förevarande paragraf upptagna bestämmelsen om rätt för virkesmättningsnämnd att, om skäl därtill äro, för särskilt fall medgiva dispens från nämndens mättningsbefogenhet enligt 1 § måtte ersättas med en föreskrift, att i de fall, då köpare och säljare vid köpeavtalets ingående träffat skriftlig överenskommelse därom, mätning av köpvirke må ske annorledes än genom virkesmättningsnämnds försorg.

I berörda motion har, i nära anslutning till den i motionen II: 564 hävdade uppfattningen, ifrågasatts, huruvida de begränsningar i virkesmättningsnämnds mättningsmonopol, som kunde medgivas enligt 1 och 2 §§ i Kungl. Maj:ts förslag, vore tillfyllest för att ge möjligheter till borteliminering av de olägenheter av flera slag, vilka för säljare men framförallt för köpare av virke, som skulle levereras direkt vid förädlingsverk eller järnvägsstation, uppstode genom ett mättningsmonopols införande. Till belysande härav har motionären anført:

Mycket ofta och mera nu än tillföre framforslas virke direkt till såg eller järnväg av skogsägarna själva och levererades där till inmätning. Då dessa leveranser mången gång skedde i mycket liten skala — ett eller ett par hästlass eller billast per dag — inträffade ofta, att försågning eller annan förädling skedde omedelbart som virket avlastats, i varje fall samma dag. I gränstrakterna mot Norge såldes även åtskilligt virke, som levererades av säljaren vid en den ena än den andra platsen vid landsväg eller till och med byväg för att sedan per bil fraktas till norska flottleder, förädlingsverk eller järnvägsstationer.

Att vid förordnande av virkesmättningsnämnd för ett län eller del av län förutse alla dylika fall, då fri mätning vore så gott som ofrånkomlig, torde vara ogörligt. Liksom det komme att försäkra tidsutdräkt och olägenheter att i varje dylikt fall hos mättningsnämnd behöva anhölla om rätt att förrätta mätning genom egna mätare.

Utän att på något sätt minska den säkerhet för en så långt möjligt vore rättvis och likartad »tumning» av virke, som lagförslaget vore ämnat att ge de enskilda skogsägarna-säljarna, torde det kunna medgivas att, då säljare och köpare enats om mätning av virke på annat sätt än genom mättningsnämnd, mätning finge ske utan föregående prövning av någon myndighet.

På sätt utskottet i sitt yttrande rörande lagförslaget allmänna grunder framhållit, torde ett genomförande av ett effektivt rättsskydd för virkessäljarna inom ifrågavarande landsdelar förutsätta, att den föreslagna lagen bygges på grundsatsen, att virkesmättningsnämnd skall äga utslutande befogenhet att inom sitt verksamhetsområde ombesörja mätning av köpvirke. Medgivande åt virkessäljare och virkesköpare av frihet att avtala, huruvida mätning av köpvirke skall uppdragas åt nämnden, kan, såsom i berörda yttrande utvecklats, få till följd, att nämndens mättningsverksamhet begränsas i alltför hög grad och kostnaderna för nämndens mätning sålunda bliva oproportionerligt stora. Med hänsyn härtill och då de olägenheter, som i de i motionen berörda fall må föranledas av tillämpningen av virkesmättningsnämnds mättningsbefogenhet enligt 1 §, torde kunna undanröjas dels genom den Kungl. Maj:t i samma paragraf medgivna rätten att stadga begränsningar i befogenheten och dels genom nämnden dispensrätt enligt 2 §, har utskottet funnit sig ej kunna tillstyrka vad i motionen föreslagits.

Utskottet.

4 §.

Enligt denna paragraf skall hos varje virkesmättningsnämnd finnas anställd en mättningschef, som har att under nämndens inseende leda på nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt. Med hänsyn till den uppgift, som sålunda tillkommer mättningschefen, synes det utskottet önskvärt, att denne beredes en så tryggad anställning, som är förenlig med önskemålet att kunna pröva vederbörandes skicklighet för uppdraget samt att kunna utan oskäligt dröjsmål entlediga den, som visat sig olämplig för detsamma.

Utskottet.

6 §.

I första stycket av denna paragraf stadgas, att mätning påkallas hos virkesmättningsnämnd av virkets ägare eller, där fråga är om mätning av köpvirke, av säljaren och köparen gemensamt.

Kungl. Maj:ts förslag överensstämmer härutinnan med virkesmättningskommissionens förslag.

I motiveringen till berörda bestämmelse har *departementschefen* anfört:

Därest mätning av köpvirke genom virkesmättningsnämnd, såsom lagförslaget äsyftade, skulle lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen, kunde nämnden ej medgivas någon generell befogenhet att verkställa dylik mätning på ansökan allenast av en av kontrahenterna, med mindre nämnden tillika ålades skyldighet att över ansökningen höra den andre kontrahenten. Enär fullgörande av en dylik skyldighet skulle medföra betydande omgång och tidsutdräkt vid ärendets behandling hade departementschefen funnit nämnden ej böra tillerkännas någon sådan befogenhet.

Då ansökan om mätning av köpvirke kunde av kontrahenterna upp-

rättas och undertecknas samtidigt med köpeavtalets ingående, torde den av kommissionen föreslagna skyldigheten för kontrahenterna att gemensamt söka sådan mätning näppeligen i praktiken bliva nämnvärt betungande.

Motion. Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i denna del har i motionen II:576 av herr *Nordström* yrkats den ändring, att mätning av köpvirke skulle få påkallas hos virkesmättningsnämnd av köparen ensam eller dennes ombud.

I motionens motivering har motionären framhållit, att det ofta kunde komma att medföra praktiska olägenheter att säljare och köpare, vilka ofta bodde på vitt skilda platser och ej annat än brevledes kunde komma i kontakt med varandra, gemensamt skulle anhålla om mätning.

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet, att mätning av köpvirke genom virkesmättningsnämnd principiellt bör vara bindande för säljaren och köparen och att vid sådant förhållande mätning bör hos nämnden påkallas av kontrahenterna gemensamt. Därest, såsom departementschefen påpekat, ansökan om mätning av köpvirke av kontrahenterna upprättas och undertecknas samtidigt med köpeavtalets ingående, torde skyldigheten för kontrahenterna att gemensamt påkalla sådan mätning ej bliva nämnvärt betungande. Upprättas ej skriftligt köpeavtal, kunna kontrahenterna förfara på det sätt, att köparen i samband med köpets avslutande ensam till nämnden insänder ansökan om mätningen samt att säljaren sedermera, eventuellt på anmodan av nämnden, skriftligen förklarar sig biträda ansökningen. Utskottet finner sig därför ej kunna tillstyrka den i motionen påyrkade ändringen av Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

12 §.

Förevarande paragraf handlar om det fall, att hinder för mätning möter på grund av virkets beskaffenhet eller eljest. Enligt paragrafen åligger det i dylikt fall sökanden eller, där flera äro sökande, dessa en för alla och alla för en att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

Virkesmättningskommissionen framhöll i motiveringen till det av kommissionen avgivna lagförslaget, att vid mätningsförrättning hinder kunde möta för verkställande av mätning. Sådant hinder kunde exempelvis föreligga på grund därav, att sökande vid förrättningen återkallade mättingsansökningen eller vägrade att anvisa, vilket virkesparti ansökningen avsåge, eller att det virke, varom vore fråga, vore av den beskaffenhet eller upplagt på sådant sätt, att mätning därav enligt de för förrättningen gällande mätningsbestämmelserna ej finge äga rum. Hinder för mätning kunde ock möta av den anledning, att den virkesmängd, som vid förrättning för mätning av köpvirke anvisades till mätning, översköte den virkesmängd, som angivits i mättingsansökningen.

I motionen II: 576 av herr *Nordström* har hemställts om sådan ändring i förevarande paragraf, att allenast där på grund av underlåtenhet från säljarens eller köparens sida hinder mötte för påkallad mätning, skyldighet att ersätta nämnden därav föranledd merkostnad skulle föreligga samt att denna skyldighet skulle åvila blott den av kontrahenterna, som förorsakat hindret.

Motion.

Till stöd för denna hemställan har motionären anfört:

Den i 12 § upptagna bestämmelsen syntes vara mycket tånjbar och godtycklig. När och på vilket sätt kunde hinder för mätning uppstå? Jo, säljaren kunde underlåta att upplägga virket så att det kunde mätas. Han kunde underlåta att tillhandahålla hantlangare för virkets upprullning eller märkning, med ett ord underlåta att vidta de åtgärder 8 § ålade honom. I så fall borde säljaren stå den extra kostnaden. Köpare kunde påkalla mätning av virke, som ännu ej vore framkört eller i varje fall ej i sådan myckenhet att tumningskostnaden stode i relation till den inmätta kvantiteten eller han kunde underlåta att anskaffa i tid de stansar, med vilka virket skulle märkas. I sådana fall borde köparen svara för den extra kostnaden. Men ett töväder kunde åstadkomma en översvämning av virkesvältorna, så att dessa ej bleve tillgängliga å bestämd dag för mätning eller en damm kunde brista och bortföra en del av virket. Snöfall och regn kunde omöjliggöra mätningens arbetet. Det hade t. o. m. hänt, att mätarna glömt de stansar, med vilka virket skulle märkas. Det vore ej rimligt, att under några av dessa förhållanden sökanden skulle betala av uppskovet föranledda kostnader. Lämpligare vore då en bestämmelse, att för den händelse påkallad mätning ej kunde äga rum på grund av underlåtenhet från säljarens eller köparens sida, den som förorsakat uppskovet bleve ersättningskyldig för uppkommen extra kostnad för nämnden.

Bestämmelsen i denna paragraf torde hava avseende allenast å det fall, att hinder för mätning möter på grund av virkets beskaffenhet eller annan omständighet, som beror av sökande. Föranledes hindret av naturhändelse eller annat förhållande utanför sökandens eller sökandenas rådighet, läser förslaget åsyfta, att nämnden själv skall svara för den kostnad, som orsakas av hindret. Då det synes önskvärt, att bestämmelsens innebörd i förevarande avseende kommer till ett otvetydigt uttryck i lagtexten, torde viss jämkning i avfattningen böra vidtagas.

Utskottet.

Vad angår motionärens yrkande, att, där hinder för mätning av köpvirke föranledes av omständighet, som beror allenast av en av kontrahenterna, denne ensam skall svara för den av hindret orsakade kostnaden, kan utskottet ej biträda detta yrkande. Lagfästandet av en dylik regel skulle få till följd, att nämnden för utfående av här avsedd kostnad bleve nödsakad att utreda, vilken av kontrahenterna givit anledning till hindret, en uppgift, vars fullgörande i vissa fall kunde bliva avsevärt betungande. För det fall att den kontrahent, som föranlett hindret, vore insolvent, skulle nämnden därjämte ej äga uttaga kostnaden hos den andre kontrahenten utan själv få vidkännas denna, vilket

näppeligen kunde anses skäligt. I likhet med vad enligt Kungl. Maj:ts förslag gäller om mätningssökandes skyldighet att ersätta annan kostnad, som nämnden åsamkats för mätning av köpvirke, torde därför ansvarigheten även för här avsedd kostnad böra åvila sökandena solidariskt.

18 §.

Såsom i den förut lämnade redogörelsen för förslaget's allmänna grunder angivits, skola virkesmätningssökandes utgifter för varje räkenskapsår inom viss tid fördelas å de mätningar, som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Fördelningen skall principiellt verkställas i förhållande till mängden av det inmätta virket.

Nu angivna regler, som upptagas i förevarande paragraf, gälla ej undantagslöst. Har mätning på grund av de därvid tillämpade mätningssökningsreglerna eller annan omständighet, som beror av sökande, för nämnden medfört utgifter, vilka avsevärt över- eller understiga de för mätning vanliga, äger nämligen enligt denna paragraf nämnden bestämma, att fördelningen, såvitt angår den mätningen, skall verkställas efter större eller mindre virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden må dock ej av nämnden så fastställas, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å mätningen, uppenbarligen över- eller understiger nämndens utgifter för denna.

Utskottet.

Stadgandena i förevarande paragraf innebära, att, då jämkning i den allmänna regeln om sättet för fördelning av virkesmätningssökandes utgifter anses böra äga rum, denna skall ske sålunda, att i fråga om de mätningar, som för nämnden medfört avsevärt högre eller lägre utgifter än övriga mätningar, de inmätta virkesmängderna skola beräknas vara större eller mindre än de verkliga och utgiftsfördelningen såvitt angår dessa mätningar verkställas i enlighet med de sålunda beräknade virkesmängderna. Tydligt är emellertid, att jämkningen även kan ske på det sätt, att nämndens utgifter fördelas å samtliga mätningar efter den verkliga inmätta virkesmängden samt att det utgiftsbelopp, som vid denna fördelning faller å de mätningar, vilka medfört särskilt höga eller låga kostnader, underkastas viss procentuell höjning eller sänkning, varefter det å övriga mätningar fallande utgiftsbeloppet jämkas i förhållande härtill. Den senare metoden är enligt utskottets mening mera följdriktig än den förra. Då det ej synes nödigt att i lagtexten närmare angiva, på vilket sätt här avsedd jämkning skall ske, utan det torde vara tillfyllest att föreskriva, att nämnden i fall, varom här är fråga, äger vidtaga sådan jämkning i fördelningen efter inmätt virkesmängd, som med hänsyn till förhållandena finnes skälig, torde förevarande paragraf böra avfattas i överensstämmelse härmed.

20 §.

Enligt denna paragraf är mätningssökande pliktig att till virkesmätning-nämnden erlægga förskottersättning för mätningen. Sådan ersättning skall utgå enligt grunder, som bestämmas i nämndens reglemente.

I motionen II: 576 av herr *Nordström* har gjots gällande, att ifråga om mätning av köpvirke säljaren ej borde vara pliktig att gälda förskottersättning. Säljaren borde enligt motionärens mening ej åläggas andra skyldigheter med avseende å mätningen än som angivas i 8 § av Kungl. Maj:ts förslag.

Motion.

I sitt yttrande rörande lagförslagets allmänna grunder har utskottet anslutit sig till den i propositionen intagna principståndpunkten, att, då fråga är om mätning av köpvirke, säljaren och köparen skola i förhållande till nämnden solidariskt svara för nämndens utgifter för mätningen. En konsekvens härav är, att säljaren och köparen bör åläggas enahanda ansvar gentemot nämnden för den förskottersättning, som enligt förevarande paragraf skall gäldas för mätningen. Det bör visserligen förutsättas, att nämnden i allmänhet kommer att vända sig till köparen för utfående av sagda ersättning, men där köparen är insolvent eller svårighet eljest möter att av köparen utfå ersättningen, bör nämnden äga befogenhet att av säljaren kräva ersättningens utbekommande. Då enligt förevarande paragraf underlåtenhet från vederbörande mätningssökandes sida att gälda stadgad förskottersättning medför rätt för nämnden att vägra mätning, torde de fall, då köparen försummar att fullgöra ifråvarande betalningsskyldighet, bliva mycket sällsynta. Säljarna torde därför allenast undantagsvis komma att avfordras här avsedd ersättning. På grund härav och då skyldigheten att gälda förskottersättning sålunda ej kan antagas bliva nämnvärt betungande för säljarna, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i denna del oförändrat.

Utskottet.

21 §.

I andra stycket av denna paragraf stadgas, att ordförande i virkesmätning-nämnd jämte en suppleant för denne skall utses bland personer, som ej kunna anses företråda virkessäljare- eller virkesköpareintressen.

En liknande bestämmelse upptogs i virkesmätningsskommissionens förslag.

I motiveringen till denna bestämmelse anförde *kommissionen*:

Å ordföranden i nämnden ankomme i främsta rummet att tillse, att nämnden på ett opartiskt sätt fyllde sin uppgift, samt att verka för ett gott samarbete mellan virkessäljarnas och virkesköparnas representanter i nämnden. Ordföranden borde därför självfallet väljas bland personer, som ej kunde anses företråda någondera av berörda intressegrupper. Det torde därjämte — särskilt med hänsyn till arten av nämndens verksamhet och då nämnden borde hava att slutligt avgöra de mätningssärenden, som

ankomme å denna — kunna ifrågasättas, huruvida ej ordföranden borde äga juridisk sakkunskap och domarerfarenhet. Att ovillkorligen uppställa fordran å dylika kvalifikationer ifråga om ordföranden mötte dock vissa betänkligheter, enär det i särskilda fall kunde möta svårighet att bland kretsen av de personer, som vore boende inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde eller i närheten därav och ägde nyssnämnda kvalifikationer, finna någon, som vore fullt lämplig för uppdraget och tillika oförhindrad att åtaga sig detsamma. Med hänsyn härtill hade kommissionen ansett sig ej böra föreslå upptagande i lagen av någon bestämmelse i nyss angivna syfte. Kommissionen förutsatte emellertid, att vid utseende av ordförande i virkesmättningsnämnd valet företrädesvis komme att göras bland personer, som ägde förut angivna kvalifikationer, och i främsta rummet bland dem, som vore eller varit innehavare av ordinarie domarämbeten. Det syntes även kunna förutsättas, att, om i särskilt fall juridisk sakkunskap ej funnes representerad bland nämndens ledamöter, nämnden vid behandling av frågor av juridisk natur före avgörandet av sådan fråga inhämtade utlåtande från person med dylik sakkunskap.

Vad kommissionen sålunda anfört om ordförande borde gälla även i fråga om vice ordförande.

Departementschefen har i detta ämne anfört:

I fråga om de kvalifikationer, som ordförande eller vice ordförande borde äga, följde av kravet på dennes opartiskhet, att ordförande och vice ordförande, såsom kommissionen föreslagit, skulle väljas bland personer, som ej kunde anses företräda verkessäljare- eller virkesköpareintressen. Med avseende å förevarande fråga franginge i övrigt av kommissionens motivering, att val av ordförande eller vice ordförande enligt kommissionens åsikt företrädesvis borde göras bland personer, som ägde juridisk sakkunskap och domarerfarenhet, och i främsta rummet bland dem, som vore eller varit innehavare av ordinarie domarämbeten, detta dock under förutsättning att dessa personer vore fullt lämpliga för uppdraget. Den av kommissionen sålunda uttalade uppfattningen funne sig departementschefen böra biträda.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till propositionens ståndpunkt, att ordförande och vice ordförande i virkesmättningsnämnd böra utses bland personer, som ej kunna anses företräda verkessäljare- eller virkesköpareintressen. Där- emot finner sig utskottet ej kunna biträda den av virkesmättningskommissionen och departementschefen hävdade uppfattningen, att nämnda uppdrag företrädesvis böra anförtros åt personer, som äga juridisk sakkunskap och domarerfarenhet, förutsatt att dessa personer äro fullt lämpliga för uppdragen. Enligt utskottets mening böra ordförande och vice ordförande i virkesmättningsnämnd i främsta rummet äga god erfarenhet i praktiska och ekonomiska värv. Det måste visserligen i och för sig anses önskvärt, att nämnda funktionärer tillika besitta juridiska kvalifikationer, men detta krav bör ej sträckas så långt som i departementschefens berörda yttrande angivits. Innehavare av dylika kvalifikationer bör således ej givas ovillkorligt företräde framför andra för uppdragen lämpade personer.

Med tillämpning av nu berörda grunder för utseende av ordförande och vice ordförande i virkesmättningsnämnd kan det tydligen inträffa, att juridisk sakkunskap ej kommer att bliva representerad bland nämndens ledamöter. Utskottet förutsätter, att i dylikt fall nämnden kommer att vid behandling av frågor av juridisk natur rådföra sig med sakkunnig person.

24 §.

Såsom i redogörelsen för förslagets allmänna grunder angivits, skall förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företräda virkessäljarintressen, jämte suppleanter för dem avgivas av det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera sällskap finnas inom området, har varje sällskap att föreslå hela antalet av dessa ledamöter och suppleanter. Bestämmelser i dessa ämnen upptagas i första stycket av denna paragraf.

I andra stycket stadgas, att över förslag, som avgivits enligt första stycket, domänstyrelsen skall höras.

I motiveringen till dessa bestämmelser har *departementschefen* — efter erinran, att uppgiften att utse säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd principiellt syntes kunna anförtros, såvitt anginge de enskilda virkessäljarnas representation, åt det eller de hushållningssällskap, som funnes inom nämndens verksamhetsområde samt, i fråga om representationen för kronan såsom virkessäljare, åt domänstyrelsen — vidare anfört:

Vid genomförande av den sålunda ifrågasatta valmetoden å säljaresidan uppstode svårigheter att bestämma, dels huru representationen för säljaresidan skulle fördelas mellan de enskilda virkessäljarna, å ena, och kronan såsom virkessäljare, å andra sidan, och dels, där virkesmättningsnämnds verksamhetsområde omfattade två eller flera hushållningssällskaps områden, huru de enskilda virkessäljarnas representation skulle fördelas mellan de olika hushållningssällskapen.

Beträffande fördelningen av säljaresidans representation mellan de enskilda virkessäljarna och kronan ansåge departementschefen denna fördelning principiellt böra ske i förhållande till de mängder köpvirke, som under viss period, ex. de tre år, som tilländagått närmast före fördelningens verkställande, inmätts från de enskilda virkessäljarna respektive kronan. Tillämpningen av en dylik fördelningsgrund förutsatte emellertid, att berörda virkesmängder vore kända. Vore detta ej fallet, syntes fördelningen principiellt böra ske i förhållande till de arealer produktiv skogsmark inom nämndens verksamhetsområde, som innehades av enskilda virkessäljare respektive kronan. Till skogsmark, som innehades av kronan, torde härvid böra hänföras allenast sådan kronan tillhörig skogsmark, som förvaltades av domänstyrelsen. All annan skogsmark inom området borde sålunda anses tillhöra eller innehavas av enskilda virkessäljare.

I fråga om fördelningen av de enskilda virkessäljarnas representation i nämnden mellan olika hushållningssällskap vore att märka, att virkesmättningsnämnds verksamhetsområde i allmänhet borde omfatta visst flodområde eller viss grupp av sådana områden och alltså fastställas utan hänsyn till administrativa gränser. Det kunde följaktligen inträffa, att

i sådan nämnds verksamhetsområde inginge två eller flera hushållningssällskaps områden eller delar därav. Därest det antal representanter i nämnden, som de enskilda verkessäljarna hade att utse, vore mindre än det antal hushållningssällskap, vilkas områden helt eller delvis omfattades av nämndens verksamhetsområde, och sålunda en fördelning mellan dessa hushållningssällskap ej kunde ske på det sätt, att varje sällskap hade att utse minst en representant i nämnden, skulle en tillämpning av den ifrågasatta valmetoden nödvändiggöra, antingen att ett eller flera av hushållningssällskapen uteslötes från rätten att välja representanter eller att hushållningssällskapen eller vissa av dem finge hålla gemensamma sammanträden för representanternas utseende. Intetdera av dessa tillvägagångssätt syntes tillfredsställande.

För undanrödjande av de olägenheter, som sålunda uppstode, därest uppgiften att utse de enskilda verkessäljarnas representanter skulle överlämnas åt vederbörande hushållningssällskap, hade departementschefen övervägt, huruvida ej med bevarande åt hushållningssällskapen av ett avgörande inflytande å nämnda val en annan anordning för utseende av berörda representanter kunde träffas. Enligt departementschefens åsikt kunde en godtagbar lösning av frågan vinnas på det sätt, att i stället för att tillerkänna de hushållningssällskap, vilkas områden helt eller delvis inginge i virkesmättningsnämnds verksamhetsområde, någon uttrycklig valrätt i förevarande avseende varje sådant sällskap medgäves befogenhet att till viss statsmyndighet avgiva förslag å samtliga de ledamöter av nämnden, som skulle företräda de enskilda verkessäljarnas intressen, samt att åt myndigheten uppdroges att med ledning av sålunda avgivna förslag utse nämnda ledamöter.

Den nu förordade ordningen för utseende av de enskilda verkessäljarnas representanter borde hava till följd, att en motsvarande ordning tillämpades jämväl i fråga om den eller de representanter, som domänstyrelsen enligt det förut anförda borde hava att utse. Detta skulle emellertid förutsätta, att de grunder, enligt vilka de enskilda verkessäljarna, å ena, samt kronan såsom verkessäljare, å andra sidan, skulle vara representerade i nämnden, utformades i lagen samt att sedermera valet av säljaresidans representanter i nämnden vore strängt bundet vid de sålunda fastställda grunderna. Med den varierande omfattning, som virkesmättningsnämndernas verksamhetsområden kunde beräknas få, skulle en dylik anordning medföra ej ringa svårigheter vid tillämpningen och måhända även leda till tvistigheter mellan de enskilda verkessäljarna och kronan. En lämpligare väg syntes vara, att det överlämnades åt Kungl. Maj:t att med ledning av de fördelningsgrunder, som departementschefen i det föregående angivit, bestämma, huru säljaresidans representation i virkesmättningsnämnd skulle fördelas mellan de enskilda verkessäljarna och kronan. I enlighet härmed och då vid avgivande av förslag å säljaresidans representanter ett sådant förfarande borde tillämpas, att träffande av överenskommelse mellan vederbörande hushållningssällskap och domänstyrelsen om förslaget befrämjades, syntes bestämmelserna om utseende av säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd lämpligen böra givas det innehåll, att varje hushållningssällskap, vars område helt eller delvis inginge i nämndens verksamhetsområde, tillerkändes befogenhet att till Kungl. Maj:t avgiva förslag å samtliga dessa representanter, att över sålunda avgivna förslag yttrande skulle av Kungl. Maj:t infordras från domänstyrelsen samt att Kungl. Maj:t därefter med led-

ning av förslagen och domänstyrelsens yttrande utsåge representanterna. Det borde förutsättas, att Kungl. Maj:t härvid fördelade säljaresidans representation mellan de enskilda virkessäljarna och kronan i anslutning till förut angivna fördelningsgrunder samt att i fråga om de enskilda virkessäljarnas representanter de av hushållningssällskapen avgivna förslagen följdes, såvitt ej för uppdraget olämpliga personer föreslagits.

Bestämmelserna i första och andra styckena av förevarande paragraf innebära enligt departementschefens förenämnda motivering, att förslag å säljaresidans representanter i virkesmättningsnämnd jämte suppleanter för dem skola avgivas av det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, att varje sällskap därvid har att föreslå hela antalet av nämnda representanter jämte suppleanter samt att, sedan förslagen inkommit till Kungl. Maj:t, domänstyrelsens yttrande över förslagen skall infordras. Därest med hänsyn till omfattningen av kronans virkessäljareintressen inom nämndens verksamhetsområde, å ena, samt övriga virkessäljares intressen inom området, å andra sidan, finnes skäligt, att förstnämnda intressen äro särskilt representerade inom nämnden, har domänstyrelsen att i berörda yttrande avgiva förslag å en eller flera personer, lämpliga att i nämnden företräda dessa intressen. Sedan domänstyrelsens yttrande inkommit, bestämmer Kungl. Maj:t med beaktande av förenämnda grund, huru säljaresidans representation i nämnden skall fördelas mellan de enskilda virkessäljarna, å ena, och kronan såsom virkessäljare, å andra sidan, samt utser tillika med ledning av hushållningssällskapens förslag och domänstyrelsens yttrande säljaresidans representanter. Det förutsättes härvid, att i fråga om de enskilda virkessäljarnas representanter de av hushållningssällskapen avgivna förslagen följas, såvitt ej för uppdraget olämpliga personer föreslagits.

Utskottet.

Enligt utskottets mening skulle vid avgivande av ifrågavarande förslag ett ändamålsenligare tillvägagångssätt vinnas, därest Kungl. Maj:t, redan innan förslagen avgäves av vederbörande hushållningssällskap, med ledning av den av departementschefen angivna grund prövade, huruvida kronans virkessäljareintressen böra vara särskilt representerade inom nämnden, samt, om detta finnes vara fallet, föreskreve, att förslag å säljaresidans representanter jämte suppleanter för dem skola avgivas dels av hushållningssällskap, som förut sagts, och dels av domänstyrelsen. I samband med utfärdandet av dylik föreskrift torde Kungl. Maj:t tillika böra bestämma det antal representanter jämte suppleanter, som skall upptagas å de särskilda förslagen. Genom en dylik anordning skulle den fördel vinnas, att såväl vederbörande hushållningssällskap som domänstyrelsen vid uppgörande av förslag ägde kännedom om det antal ledamöter jämte suppleanter, som vore avsett att i nämnden företräda de enskilda virkessäljarnas respektive kronans intressen, och förslagens upprättande sålunda väsentligt underlättas. Enligt utskottets uppfatt-

ning torde genom en dylik ordning träffande av överenskommelser mellan hushållningssällskapen och domänstyrelsen angående förslagen främjas i lika hög grad som genom det i propositionen föreslagna tillvägagångssättet.

I anslutning till vad nu anförts har utskottet ansett sig böra föreslå, att bestämmelsen i andra stycket av förevarande paragraf ersättes med ett stadgande av nyss angiven innebörd.

26 §.

Utskottet.

Enligt andra stycket i denna paragraf skall röstvärdet å stämman med virkesköpare principiellt beräknas efter mängden av det åt varje röstberättigad inmätta virket. Denna bestämmelse innebär, att vid röstvärdets beräkning hänsyn skall tagas allenast till det virke, som inmätts åt röstberättigad i dennes egenskap av köpare. Då det synes önskvärdt, att bestämmelsens innebörd i berörda avseende kommer till ett otvetydigt uttryck i lagtexten, har utskottet ansett en mindre jämkning i avfattningen böra vidtagas.

35 §.

Enligt förevarande paragraf skola virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år inom tid, som bestämmas i reglementet, genom nämndens försorg tillställas det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, ävensom domänstyrelsen, så ock framläggas å den ordinarie stämman med virkesköpare. Hushållningssällskap, domänstyrelsen och stämman hava därefter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar.

Utskottet.

Enligt utskottets mening bör det tillkomma domänstyrelsen att pröva fråga om beviljande av ansvarsfrihet åt virkesmättningsnämnd allenast i de fall, då kronans virkessäljareintressen inom nämndens verksamhetsområde äro av mera betydande omfattning. Där detta ej är händelsen, synes det kunna anförtras åt vederbörande hushållningssällskap respektive i 25 § omförmäld sammanslutning av virkessäljare att ensam för säljaresidan verkställa sådan prövning. Med denna uppfattning kan utskottet ej ansluta sig till den i propositionen intagna ståndpunkten, att befogenhet att besluta rörande nämnda spörsmål städse skall tillkomma domänstyrelsen och denna sålunda hava att ingå i prövning därav oavsett storleken av de kronans virkessäljareintressen, som beröras av nämndens verksamhet. Att i lagen närmare angiva, när sådan befogenhet skall tillkomma domänstyrelsen, synes dock ej lämpligt, utan torde det böra anförtras åt Kungl. Maj:t att avgöra, i vilka fall kronans ifrågasvarande intressen inom virkesmättningsnämnds verksamhetsområde äro

av den betydelse, att domänstyrelsen bör äga rätt att pröva fråga om ansvarsfrihet åt nämnden. Utskottet förutsätter, att sådan rätt städse tillerkännes domänstyrelsen, då Kungl. Maj:t utsett särskild representant inom nämnden för kronans berörda intressen.

På grund av vad sålunda anförts har utskottet funnit sig böra föreslå sådan ändring i förevarande paragraf, att fråga om ansvarsfrihet för virkesmättningsnämnd skall prövas av domänstyrelsen allenast i de fall, då Kungl. Maj:t därom meddelat föreskrift.

37 §.

Med anledning av den av utskottet förordade ändringen av 35 § torde viss jämkning böra vidtagas i förevarande paragraf.

Utskottet.

Under återropande av vad utskottet i det föregående anført får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att förevarande proposition ej kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

Lag om virkesmätning.

Härigenom förordnas som följer:

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Konungen äger då skäl därtill äro, efter hörande av virkessäljare och virkesköpare samt vederbörande hushållningssällskap och handelskammare, förordna att inom Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlat skick, må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmätningarnämnd varom i denna lag förmäles.

Finnas särskilda slag av runt virke lämpligen böra undantagas från förordnandet eller påkallas eljest av förhållandena särskilda inskränkningar, såsom i fråga om virke som är avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i s. k. löst (travat) mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt. Mätning, som påkallas på grund av avtal, varigenom virke försålts eller eljest avyttrats på villkor, att mätning därav skall verkställas, kallas i denna lag mätning av köpvirke.

2 §.

Virkesmätningarnämnd äger, om skäl därtill äro, för särskilt fall medgiva, att mätning av virke, som jämlikt förordnande enligt 1 § ankommer på nämnden, må ske annorledes än genom nämndens försorg.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

3 §.

Virkesmättningsnämnd äger att inom nämnden anvisat verksamhetsområde ombesörja även annan mätning av virke än sådan som omfattas av förordnande enligt 1 §, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet i övrigt.

Virkesmättningsnämnd må, där Konungen för viss tid eller tillsvidare det medgiver, ombesörja mätning av virke inom särskilt distrikt utom nämndens verksamhetsområde, såframt mätningen kan ske utan förfång för nämndens verksamhet inom sistnämnda område.

4 §.

Hos virkesmättningsnämnd skall finnas anställd en mättningschef, vilken har att under nämndens inseende leda på nämnden ankommande mätning samt tillse, att denna utföres på ändamålsenligaste sätt.

Härförutom skall hos nämnden finnas anställd erforderlig mättnings- och annan personal.

Mättningschefen och övrig mättningspersonal skola hava förvärvat god insikt och praktisk erfarenhet i fråga om virkesmätning.

5 §.

Konungen fastställer, efter hörande av virkesmättningsnämnd, *reglemente* för nämnden.

Konungen utfärdar ock, efter hörande av virkesmättningsnämnd, *instruktion* rörande förfarandet vid mätning, så ock till ledning för virkessäljare och virkesköpare *mättningsregler* för olika slag av virke (normalregler rörande mättningsmetod och bedömning av virkes beskaffenhet med mera).

Om mättningsförrättning.

6 §.

Mätning påkallas hos virkesmättningsnämnd av virkets ägare eller, där fråga är om mätning av köpvirke, av säljaren och köparen gemensamt.

Ansökan skall, där ej för särskilda fall i mättningsinstruktionen medgivas undantag, göras skriftligen samt innehålla uppgift å sökandes namn och hemvist, det eller de slag av virke som ansökningen avser, virkets beräknade eller beträffande mätning av köpvirke dess i avtalet bestämda mängd, mättningsplatsen samt huruvida mätningen skall ske enligt de av Konungen utfärdade mättningsreglerna eller på annat sätt, så ock i fråga om mätning av köpvirke dagen för avtalets ingående samt beträffande virke som är avsett att flottas i allmän flottled det eller de flottningsmärken som skola anbringas å virket.

7 §.

Har mätning i behörig ordning påkallats, åligger det virkesmättningsnämnden att skyndsamt föranstalta om den sökta mätningens företagande.

Möter hinder för bifall till ansökningen, skall sökande därom ofördröjligen underrättas. I underrättelsen skall hindrets beskaffenhet angivas.

8 §.

Det åligger sökanden eller, där fråga är om mätning av köpvirke, säljaren:

1. att på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives göra anmälan om uppläggande å mätningsplatsen av virke som ansökningen avser;

2. att iordningställa virket för mätning på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives, så ock att utgöra nödig hantlangning; samt

3. att, där ej annorlunda bestämmes i mätningsinstruktionen, förse inmätt virke med tydliga märken enligt vad i instruktionen föreskrives.

Underlåter sakägare att fullgöra vad honom enligt 2 eller 3 åligger, skall arbetet utföras på sakägarens bekostnad.

9 §.

Sedan sakägare gjort anmälan enligt 8 § 1 samt erlagt i 20 § stadgad förskottersättning, skall mätning av det virke anmälan avser, såvitt på virkesmättningsnämnden beror, hava verkställt inom tjugu dagar efter det anmälan skett, där ej annan tid föreskrivits i mätningsinstruktionen.

10 §.

Mätning skall verkställas av ojäviga mätare. De skola, där ej i mätningsinstruktionen annorlunda föreskrives, vara två, av vilka en skall vara förman. Mätningen skall utföras enligt de i ansökningen angivna mätningsreglerna med iakttagande av de anvisningar, som meddelas av mätningschefen eller annan därtill bemyndigad befattningshavare. Denne må efter omständigheterna själv verkställa mätningen.

Äro flera förrättningsmän och stanna dessa i olika meningar, gälle vad de flesta säga. Har var sin mening och kan jämkning ej ske, gälle förmannens.

Förmannen utsätter tid för mätningen samt kallar sakägare till denna på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives. Ej vare erforderligt att, där fråga är om mätning av köpvirke, kalla köparen, om han skriftligen förklarat, att han ej fordrar kallelse, samt skyldighet att förse virket med märken ej åvilar honom.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

11 §.

Är sakägare missnöjd med det sätt varpå mätning verkställes och påkallar han till följd därav mätningens avbrytande för utverkande av förordnande för andra mätare eller tillkallande av mätningschefen eller annan befattningshavare som erhållit bemyndigande enligt 10 § första stycket, skall förrättningen, om ej annan sakägare därigenom uppenbarligen tillskyndas förfång, vila i avbidan å prövningen av det framställda yrkandet. Sådan prövning ankommer, där den ej företages av virkesmätningsnämnden, på mätningschefen eller den som nämnden därtill bemyndigat. Förmannen anmäla ofördröjligen saken för denne för erforderliga åtgärders vidtagande.

Finnes sakägare hava utan fog påkallat mätningens avbrytande, åligger det sakägaren att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

12 §.

Möter på grund av virkets beskaffenhet eller *eljest* hinder för mätning, åligger det sökanden eller, där flera äro sökande, dessa en för alla och alla för en att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

Möter på grund av virkets beskaffenhet eller *annan omständighet, som beror av sökande*, hinder för mätning, åligger det sökanden eller, där flera äro sökande, dessa en för alla och alla för en att ersätta nämnden därav föranledd kostnad.

13 §.

Över allt vad vid mätningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked), som undertecknas av förrättningsmännen. Mätbeskedet skall tillika innehålla vad den som ej åtnöjes med förrättningen har att iakttaga enligt 15 §. Av mätbeskedets innehåll skola närvarande sakägare före förrättningens avslutande erhålla del.

Mätbeskedet skall av förmannen skyndsamt insändas till virkesmätningsnämnden, som har att inom tjugu dagar efter förrättningens avslutande eller den kortare tid som bestämts i mätningsinstruktionen tillställa varje sakägare en bestyrkt avskrift av beskedet.

Mätbeskedet jämte övriga förrättningen rörande handlingar skall av nämnden förvaras under tio år från förrättningens avslutande.

14 §.

Genom virkesmätningsnämndens försorg skall mängden av det virke, som enligt mätbesked varit föremål för mätning, uträknas samt under rättelse därom lämnas vederbörande sakägare, allt i den utsträckning och på sätt i mätningsinstruktionen föreskrives.

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

15 §.

Atnöjes ej sakägare med mättningsförrättning, äger han att däröver föra klagan hos virkesmättningsnämnden sist före klockan tolv å trettionde dagen efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång hos nämnden skriftligen godkänt förrättningen.

Finner nämnden besiktning av det virke förrättningen avser vara av nöden, har nämnden, där denna ej själv verkställer besiktningen, att förordna en eller flera ojäviga och sakkunniga personer att skyndsamt företaga besiktningen samt däröver till nämnden avgiva redogörelse. Där flera förordnas, skall en utses till förman. Denne har att på sätt mättningsinstruktionen föreskriver kalla part till besiktningen. Nödig hantlangning skall av klaganden utgöras vid äventyr att arbetet utföres på dennes bekostnad. Kostnaden för besiktningen skall förskjutas av nämnden men kan genom nämndens slutliga beslut åläggas klaganden.

Prövas ändring böra vidtagas i mätningen, har nämnden att utfärda nytt mätbesked. Finnes utförd märkning böra ändras, har nämnden att därom föranstalta. Nämndens slutliga beslut i ärende som avses i denna paragraf skall ofördröjligen tillställas part.

16 §.

I fråga om jäv mot förrättningsman, sakkunnig eller ledamot av virkesmättningsnämnd skola stadgandena i 5 § första stycket punkterna 3—5 samt andra och tredje styckena lagen den 14 juni 1929 om skiljemän äga motsvarande tillämpning.

17 §.

Mätbesked, som upprättats vid mättningsförrättning, vilken vunnit laga kraft, eller som utfärdats av virkesmättningsnämnd, skall beträffande mätning av köpvirke lända till efterrättelse mellan säljaren och köparen.

Om mättningsutgifter.

18 §.

Virkesmättningsnämnds utgifter skola för varje räkenskapsår inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden fördelas å de mätningar, som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Fördelningen skall verkställas i förhållande till mängden av det inmätta virket på sätt i

Virkesmättningsnämnds utgifter skola för varje räkenskapsår inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden fördelas å de mätningar, som under året vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats. Fördelningen skall verkställas i förhållande till mängden av det inmätta virket på sätt i

Kungl. Maj:ts förslag:

reglementet närmare bestämmas. Har mätning på grund av de därvid tillämpade mätningsreglerna eller annan omständighet, som beror av sökande, för nämnden medfört utgifter, vilka avsevärt över eller understiga de för mätning vanliga, äger nämnden bestämma, att fördelningen, såvitt angår den mätningen, skall verkställas efter större eller mindre virkesmängd än nyss sagts. Virkesmängden må dock ej av nämnden så fastställas, att det utgiftsbelopp, som enligt fördelningen belöper å mätningen, uppenbarligen över- eller understiger nämndens utgifter för denna.

Finnes viss utgift ej lämpligen böra i sin helhet fördelas för det år, då utgiften ägt rum, äger nämnden besluta om utgiftens fördelning för två eller flera år.

Vad i denna paragraf stadgats gäller ej sådana nämndens utgifter, som enligt 8 § andra stycket, 11 § andra stycket, 12 § och 15 § andra stycket skola återgäldas till nämnden.

19 §.

Det åligger den som sökt mätning att gälda utgiftsbelopp som vid fördelning enligt 18 § belöper å mätningen. Äro flera sökande, svare de en för alla och alla för en för sagda belopp.

20 §.

Mätningssökande är pliktig att till nämnden erlægga förskottsersättning för mätningen. Sådan ersättning skall utgå enligt grunder som bestämmas i reglementet.

Har nämnden tillställt sökanden eller, där mätning sökts av flera, envar av dem räkning å stadgad förskottsersättning men underlåter sökanden eller sökandena att sist inom tio dagar därefter till nämnden inbetala ersättningen, äger nämnden vägra mätning, intill dess ersättningen guldits. Nämndens beslut skall ofördröjligen tillställas sökande.

Fordrar nämnden, sedan mätning ägt rum, förskottsersättning för mätningen och underlåter sökande att betala ersättningen inom tio dagar efter det räkning därå blivit honom tillställd, äger på framställning av nämnden överexekutor låta hos sökanden omedelbart uttaga ersättningen. Nöjes ej sökanden däråt, instämme sitt klander till domstol inom tre månader efter det uttagning av beloppet ägt rum eller have förlorat sin talan.

Utskottets förslag:

reglementet närmare bestämmas. Har mätning på grund av de därvid tillämpade mätningsreglerna eller annan omständighet, som beror av sökande, för nämnden medfört utgifter, vilka avsevärt över eller understiga de för mätning vanliga, äger nämnden vidtaga sådan jämkning i fördelningen, som med hänsyn till nämnda förhållande finnes skälig.

Om virkesmättningsnämnd.*Sammansättning.*

21 §.

Virkesmättningsnämnd skall enligt Konungens bestämmande bestå av fem eller sju ledamöter, som för tre år i sänder förordnas av Konungen. För ledamöterna förordnas på samma sätt suppleanter, i förra fallet nio och i senare fallet tretton.

Ordförande jämte en suppleant för denne utses, efter förslag av övriga ledamöter, bland personer som ej kunna anses företräda virkessäljare- eller virkesköpareintressen.

Övriga ledamöter och suppleanter, därav hälften skall företräda virkessäljare- och andra hälften virkesköpareintressen, utses efter förslag, avgivna i den ordning som i 24—27 §§ stadgas.

22 §.

Ledamot eller suppleant i virkesmättningsnämnd, så ock befattningshavare som tillhör mättningspersonalen skall vara svensk medborgare. Ej må dylik befattning innehavas av den som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd som nu är sagd eller som blivit dömd ovärdig att föra annans talan inför rätta.

Ledamot eller suppleant skall hava uppnått tjugufem års ålder.

23 §.

Avgår ledamot av virkesmättningsnämnd och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i 21 § samt 24—27 §§ stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

Förslag å ledamöter.

24 §.

Förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företräda virkessäljareintressen, jämte suppleanter för dem avgivas av det eller de hushållningssällskap som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera sällskap finnas inom området, har varje sällskap att föreslå hela antalet av dessa ledamöter och suppleanter.

Kungl. Maj:ts förslag:

Över förslag som nu sagts skall domänstyrelsen höras.

Utskottets förslag:

Prövas med hänsyn till omfattningen av kronans virkessäljareintressen inom nämndens verksamhetsområde skäligt, att dessa intressen äro särskilt representerade inom nämnden, äger Konungen föreskriva, att förslag å de i första stycket angivna ledamöter jämte suppleanter skola avgivas dels av hushållningssällskap som där sägs och dels av domänstyrelsen. Konungen bestämmer därvid det antal ledamöter jämte suppleanter, som skall upptagas å de särskilda förslagen.

Förslag må upprättas av hushållningssällskap allenast vid ordinarie sammanträde, där ej i händelse av avgång av ledamot extra sammanträde påkallas. Beslut må fattas utan hinder därav att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande.

25 §.

Finnes inom hushållningssällskaps område sammanslutning av virkessäljare, som i fråga om virkesmätning kan anses nöjaktigt företråda virkessäljareintressena inom området, och hava stadgar för sammanslutningen blivit av Konungen godkända, äger Konungen förordna, att sammanslutningen skall i stället för hushållningssällskapet utöva sällskapet enligt denna lag tillkommande befogenheter; och skall därefter vad i denna lag finnes stadgat i fråga om hushållningssällskap hava avseende å sammanslutningen.

26 §.

Förslag å de ledamöter av virkesmättningsnämnd, som skola företråda virkesköpareintressen, jämte suppleanter för dem avgivas av dem vilka vid mätning, som under det senast förflutna räkenskapsåret vunnit laga kraft eller av nämnden slutligen prövats, fått inom nämndens verksamhetsområde virke inmätt såsom köpare.

Virkesköpares rätt att avgiva sådant förslag så ock att deltaga i beslut enligt 32, 35 och 37 §§ utövas å stämman. Rösträtt å stämman tillkommer, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet för virkesmättningsnäm-

Virkesköpares rätt att avgiva sådant förslag så ock att deltaga i beslut enligt 32, 35 och 37 §§ utövas å stämman. Rösträtt å stämman tillkommer, med de begränsningar som äro bestämda i reglementet för virkesmättningsnäm-

Kungl. Maj:ts förslag:

den, envar i förhållande till mängden av det åt honom inmätta virket. Vid stämman skall genom nämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman. Är röstägande frånvarande, må hans rösträtt å stämman utövas genom ombud.

Utskottets förslag:

den, envar i förhållande till mängden av det åt honom såsom köpare inmätta virket. Vid stämman skall genom nämndens försorg finnas tillgänglig en längd över de röstägande med uppgift för envar å inmätt virkesmängd och den rösträtt som tillkommer honom. Sedan längden godkänts, länder den till efterrättelse å stämman. Är röstägande frånvarande, må hans rösträtt å stämman utövas genom ombud.

Förslag må upprättas allenast å ordinarie stämman, där ej i händelse av avgång av ledamot extra stämman påkallas.

27 §.

Stämman med virkesköpare hålles en gång om året å tid som bestämes i reglementet för virkesmättningsnämnden. Stämman sammanträder på kallelse av nämnden å den ort inom dennas verksamhetsområde, som nämnden bestämt eller stämman för visst fall beslutat. Kallelsen skall ske på sätt reglementet föreskriver samt innehålla uppgift om tid och ort för stämman samt ärende, som skall företagas till behandling. Stämman väljer själv ordförande. Såsom stämmans beslut gälle den mening, för vilken de flesta rösterna avgivits. Vid lika röstetal avgöras val samt fråga om uppsättande av någon å förslag genom lottning men i övriga frågor gälle den mening, som biträdas av de flesta röstande eller, om jämväl antalet röstande är lika, av stämmans ordförande. Genom nämndens försorg föres protokoll, som underskrives av ordföranden och minst en därtill utsedd röstägande eller ombud för sådan. Protokollet hålles tillgängligt för de röstägande senast fjorton dagar efter stämman å plats som stämman bestämt.

Nämnden må, då anledning därtill föreligger, kalla till extra stämman. När så finnes nödigt, må stämman utlysas av länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget.

Beslutförhet.

28 §.

Virkesmättningsnämnd är, där ej annorlunda stadgas i reglementet, beslutför med ordförande och det antal övriga ledamöter av nämnden, som motsvarar hela antalet av dessa ledamöter, minskat med två. Av sistnämnda ledamöter skola lika många närvara för vardera sidan.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Såsom nämndens beslut gälle den mening, om vilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig. Äro ordföranden och vardera sidans ledamöter av skilda meningar och kan jämkning ej ske, gälle ordförandens.

29 §.

Ledamot av virkesmättningsnämnd äge ej deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och nämnden, ej heller angående avtal mellan nämnden och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot nämndens. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande fråga om rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

Ansvarighet för förvaltningen.

30 §.

Virkesmättningsnämnd skall årligen inom tid, som i reglementet bestämes, till revisorerna avlämna en av nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över nämndens inkomster och utgifter under året samt över dess tillgångar och skulder vid årets början och vid dess slut.

31 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd, som genom att överskrida den dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligt eller av vårdslöshet tillskynda de mätningssökande skada, svare för skadan en för alla och alla för en; svare ock på sätt nu nämnts för den skada som de genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, tillskynda tredje man.

Revision.

32 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av tre revisorer, som årligen förordnas av Konungen vid början av det räkenskapsår granskningen avser. Av revisorerna skall en företräda virkessäljare- och en virkesköpareintressen. Sistnämnda två revisorer utses efter förslag, avgivna i den ordning som i 24—27 §§ sägs. I beslut om upprättande av förslag å revisor må ledamot av nämnden ej deltaga. För revisorerna förordnas på samma sätt tre suppleanter.

Till revisor eller suppleant må ej utses den som är i tjänst hos nämnden eller någon av dess ledamöter.

Avgår revisor och finnes ej suppleant, förordnar Konungen annan för

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i första stycket stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

33 §.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom den i reglementet föreskrivna tid över granskningen avgiva och till virkesmättningsnämnden överlämna en av dem underskriven berättelse.

34 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling, som tillställes vederbörande hushållningssällskap eller domänstyrelsen eller framläggas å stämma med virkesköpare, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av dem granskats, eller vid fullgörande av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, de mätningssökande ansvariga för all därav uppkommande skada en för alla och alla för en.

Beviljande av ansvarsfrihet.

35 §.

Virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år skola inom tid, som bestämmes i reglementet, genom nämndens försorg tillställas det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, *ävensom domänstyrelsen*, så ock framläggas å den ordinarie stämman med virkesköpare.

Hushållningssällskap, *domänstyrelsen* och stämman hava därefter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar. Om sådant beslut skall nämnden ofördröjligen underrättas.

Virkesmättningsnämnds förvaltningsberättelse för det senast förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år skola inom tid, som bestämmes i reglementet, genom nämndens försorg tillställas det eller de hushållningssällskap, som finnas inom nämndens verksamhetsområde, så ock framläggas å den ordinarie stämman med virkesköpare.

Hushållningssällskap och stämman hava därefter var för sig att besluta, huruvida ansvarsfrihet skall beviljas nämnden för den tid förvaltningsberättelsen omfattar. Om sådant beslut skall nämnden ofördröjligen underrättas.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Konungen äger föreskriva, att de i första stycket angivna handlingar skola inom tid som där sägs genom nämndens försorg tillställas domänstyrelsen. För sådant fall har även styrelsen att besluta i fråga som i andra stycket avses. Om sådant beslut skall styrelsen ofördröjligen underrätta nämnden.

Beslut om ansvarsfrihet skall fattas av hushållningssällskap vid det ordinarie sammanträde, som hålles näst efter en månad från den i första stycket angivna tid, och av domänstyrelsen inom en månad från samma tid. Beslut av hushållningssällskap må fattas utan hinder däraf att det antal röstberättigade, som eljest erfordras för sällskapets beslutförhet, ej är närvarande. Ledamot av nämnden må ej deltaga i beslut, som fattas av hushållningssällskap eller å stämman angående ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken ledamoten är ansvarig.

36 §.

Ett exemplar av de i 35 § första stycket angivna handlingar jämte uppgifter från vederbörande, huruvida ansvarsfrihet blivit beviljad för den tid förvaltningsberättelsen omfattar, skall inom tid, som i reglementet bestämmes, av nämnden insändas till länsstyrelsen i det län, där nämndens verksamhetsområde i sin helhet eller till största delen är beläget. Länsstyrelsen har att med eget utlåtande skyndsamt överlämna handlingarna till Konungen.

Om talan mot nämnden och revisorererna.

37 §.

Talan å virkesmättningsnämndens förvaltning eller mot revisorererna enligt 34 § må anställas allenast av vederbörande hushållningssällskap eller av domänstyrelsen eller efter beslut å stämman med virkesköpare.

Talan å virkesmättningsnämndens förvaltning eller mot revisorererna enligt 34 § må anställas allenast av vederbörande hushållningssällskap eller efter beslut å stämman med virkesköpare. Har domänstyrelsen enligt 35 § att besluta i fråga om ansvarsfrihet åt nämnden, må sådan talan anställas även av styrelsen.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

38 §.

Varder talan å virkesmättningsnämndens förvaltning under den tid förvaltningsberättelsen omfattar ej anställd inom sex månader från utgången av det kalenderår varunder berättelsen avgivits, vare så ansett, som om ansvarsfrihet blivit nämnden beviljad.

Utan hinder däraf att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därå att ledamot av nämnden begått brottslig handling, kunna mot honom anställas.

Talan mot revisorerna enligt 34 § må ej anställas, sedan två år förflutit från utgången av det kalenderår varunder revisorernas berättelse avgivits, utan så är att talan grundas därå att brottslig handling blivit begången.

Straffbestämmelser.

39 §.

Företager någon obehörigen mätning av virke, som uteslutande ankommer på virkesmättningsnämnd, straffes med dagsböter.

Böterna tillfalla kronan. Saknas medel till deras gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

40 §.

Vad i 25 kap. strafflagen är stadgat om statens ämbets- och tjänstemän skall ock gälla om ledamöter av virkesmättningsnämnd samt mätningsschefen och övrig mätningsspersonal.

Särskilda bestämmelser.

41 §.

Ledamöter av virkesmättningsnämnd och revisorer äga åtnjuta ersättning enligt grunder som bestämmas i reglementet.

42 §.

Angående befogenhet för ledamot av virkesmättningsnämnd att mottaga stämning i mål som rör nämnden så ock annat meddelande i fråga om denna skall vad i 11 kap. 15 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

43 §.

Är någon missnöjd med beslut, varigenom virkesmättningsnämnd funnit hinder möta mot bifall till mätningssökan eller avslagit sökan

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

enligt 2 § om mättnings verkställande annorledes än genom nämndens försorg eller vägrat mätning på grund av stadgandet i 20 § andra stycket, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Över annat beslut av virkesmättningsnämnd eller över beslut, som i annat fall än i 15 § sägs meddelats av befattningshavare hos sådan nämnd, må klagan ej föras. Ej heller må klagan föras över överexekutors åtgärd enligt 20 § tredje stycket.

44 §.

Menar röstägande, att beslut, som enligt denna lag fattats av hushållningssällskap eller å stämma med virkesköpare, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet för virkesmättningsnämnden eller annan föreskrift, som Konungen enligt denna lag meddelat, äge han däröver hos Konungen föra klagan genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet sist före klockan tolv å trettionde dagen från beslutets dag. Ändå att talan föres mot beslutet, gånge det i verkställighet, där ej Konungen annorlunda förordnar.

Beslut, varigenom Konungen upphävt eller ändrat hushållningssällskaps eller stämmas beslut, gälle jämväl för de röstägande som ej besvärat sig.

45 §.

Enskilds förhållande till virkesmättningsnämnd må ej i oträngt mål yppas.

Övergångsbestämmelser.

46 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935.

47 §.

Den befogenhet att till Konungen avgiva förslag å ledamöter av virkesmättningsnämnd och revisor jämte suppleanter, som enligt denna lag tillkommer stämma med virkesköpare, skall, då ledamöter av sådan nämnd och revisorer första gången skola förordnas, i stället utövas av den eller de handelskamrar som finnas inom nämndens verksamhetsområde. Där flera handelskamrar finnas inom området, har varje kammare att föreslå hela det antal ledamöter, som skall i nämnden företräda virkesköpareintressen, samt en revisor jämte suppleanter för dem.

De förordnanden av ledamöter i nämnden och revisor jämte supplean-

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

ter, som Konungen meddelat efter förslag varom i första stycket förmäles, skola gälla intill dess efter utgången av nämndens första räkenskapsår förslag å ledamöter och revisor jämte suppleanter upprättats å ordinarie stämma med virkesköpare och förordnanden i anledning av förslaget meddelats av Konungen. Sistnämnda förordnanden skola i fråga om ledamöter och suppleanter för dem avse en tid av två år.

Avgår ledamot eller revisor, som förordnats efter förslag varom i första stycket förmäles, och finnes ej suppleant, förordnar Konungen efter nytt sådant förslag annan för återstående delen av den tid för vilken den avgångne varit utsedd.

B) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, i den mån de ej kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under A), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1935.

På sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från andra lagutskottet herrar *Westman, Hagman* i Stockholm*, *Frändén, Norman**, *Molander, Sandström* i Sollefteå och *Hage**; samt

från jordbruksutskottet herrar *von Stockenström, Carl Eriksson, Gabrielsson**, *Tjällgren, Gustafson* i Kasenberg, *Olsson* i Rödningsberg, *Persson* i Grytterud och *Ericsson* i Sörsjön.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *von Stockenström, Frändén, Sandström* i Sollefteå, *Gabrielson, Gustafson* i Kasenberg och *Persson* i Grytterud, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Obestridligt torde vara, att ett rätt allmänt missnöje bland de enskilda skogsägarna i vissa skogsområden i vårt land, där hittills tunningsföreningar handhaft inmätningen av s. k. köpvirke, är rådande däröver, att virkessäljarna haft ringa eller intet inflytande på dessa förenings verksamhet. I enlighet med vad i motionerna I:317 och II:563 framhållits anser även utskottet, att virkessäljare och virkesköpare genom lagstiftning bör tillerkännas lika medbestämmanderätt i dylika inmätningföreningars ledning. Men utskottet kan däremot icke finna, att det skulle vara lämpligt eller erforderligt att för vinnande av detta syfte tillgripa en så långt gående lagstiftning på detta område, som Kungl. Maj:ts proposition nr 140 till årets riksdag innebär. Tvärtom finner utskottet, att en lagstiftning med så omständliga, statliga bestämmelser av tvingande natur angående inmätning av köpvirke, som innefattas i den av Kungl. Maj:t nu föreslagna lagen om virkesmätning, säkerligen skulle vara ägnad att fördyra inmätningen och såmedelst verka minskande på skogsägarnas behållning av skogsförsäljningarna. Bättre torde utan tvivel vara att bygga den erforderliga lagstiftningen på ett bibehållande av de gamla tunningsföreningarna med föreskrifter om lika representation för säljare och köpare i dessas styrelser och med en opartisk ordförande som skiljeman mellan de olika intressena. Utskottet delar nämligen icke den av departementschefen i den kungl. propositionen uttalade farhågan, att ett bibehållande av tunningsföreningarna med lika bestämmanderätt för säljare och köpare i dessa skulle kunna leda till, att en del större virkesköpare utträdde ur föreningarna och själva omhändertog inmätningen. Det innebär nämligen, såsom jämväl motionärerna framhållit, en så obestridlig fördel för dessa större köpare att bibehålla den gemensamma inmätningen, att deras kvarblivande i föreningarna med visshet kan förutsättas, även om dessa omändras på sätt utskottet nu ifrågasatt. Tillsättandet av tunningsföreningarnas styrelser sker enligt utskottets mening lämpligast i enlighet med föreskrifterna i den nu föreslagna virkesmätningens lag. Likaså torde nämnda lagförslags bestämmelser angående revision och beviljande av ansvarsfrihet i föreningarna böra upptagas i den av utskottet tänkta nya lagen. Däremot böra enligt utskottets mening inga föreskrifter i en sådan lag intagas angående sättet för mätningens verkställande. Det blir enligt utskottets förmenande lämpligare och för mätningen billigare, att de blivande styrelserna i mätningför-

eningarna, där ju säljare och köpare äga lika representation, få full frihet att för varje ort bestämma regler och instruktion för virkesmätarna och virkesmätningen. I likhet med vad i ovanberörda motioner anförts anser utskottet, att i varje flodområde endast må finnas en enda inmätning-förening, och bör en blivande lagstiftning innehålla föreskrift här-om. Tvingande föreskrifter rörande bildande av eller bibehållande av virkesmätning-föreningar böra enligt utskottets mening icke stipuleras i annat hänseende, än att gemensam virkesmätning för flera virkesköpare obligatoriskt skall handhavas av virkesmätning-förening, bildad på sätt blivande lag bestämmer. Då det skulle bliva ett alltför omfattande arbete att ändra den nu föreslagna lagen i enlighet med vad utskottet här anför, anser utskottet lämpligast, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition ej antages av riksdagen, utan att en ny utredning företages i och för utarbetande av en lag efter i huvudsak de linjer, utskottet härövan antytt.

Enär samtliga övriga i ärendet väckta motioner, nr I: 323, II: 562, II: 564, II: 575 och II: 576, röra ifrågasatta ändringar i den av Kungl. Maj:t föreslagna lagen om virkesmätning, böra de icke föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Utskottet vill alltså föreslå,

A) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 140;

B) att riksdagen med bifall till motionerna I: 317 och II: 563 måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om framläggande till nästa års riksdag av förslag till lag om virkesmätning-föreningar i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet härövan anför; och

C) att motionerna I: 323, II: 562, II: 564, II: 575 och II: 576 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.